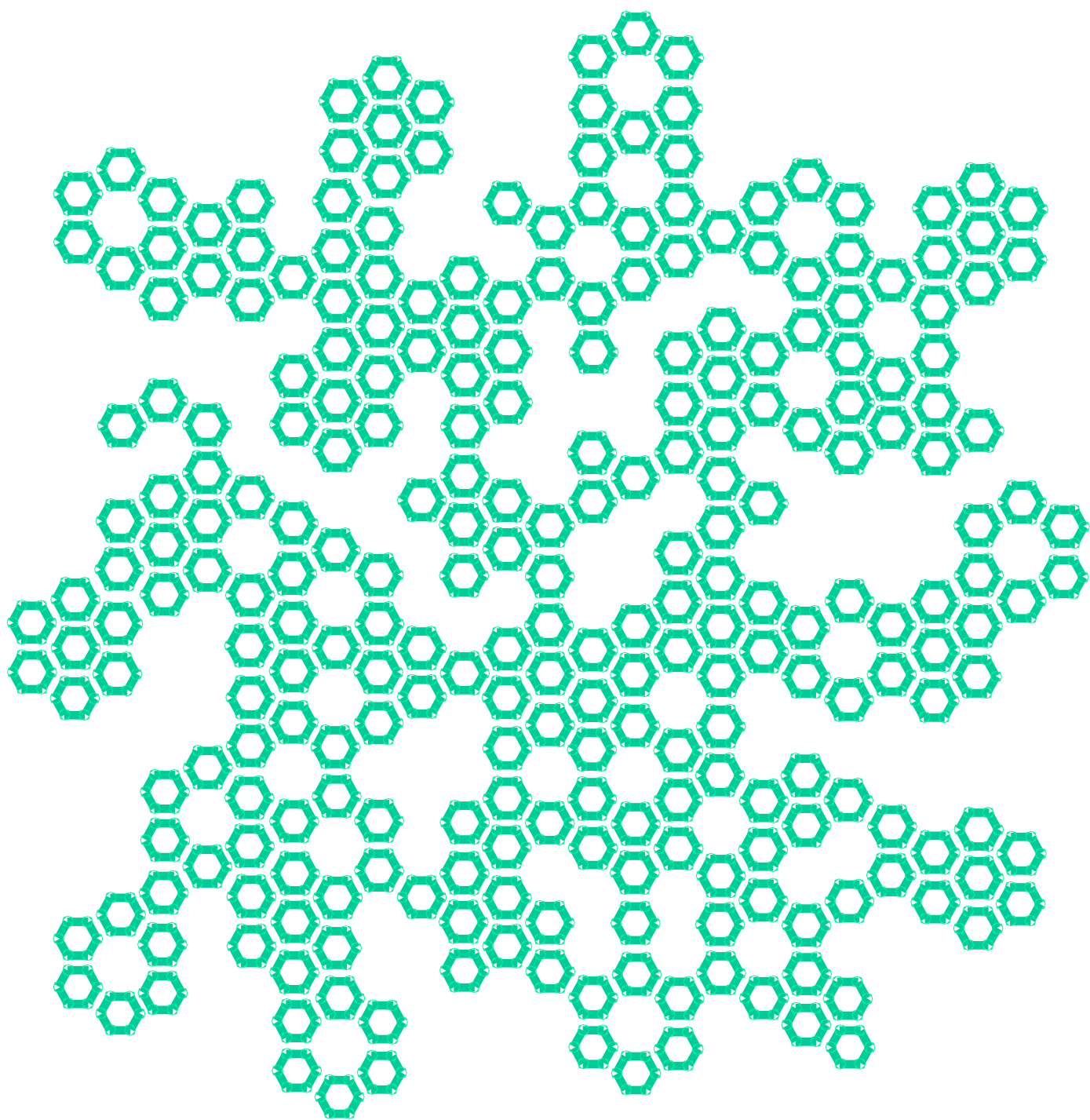

MEMÒRIA D'ACTIVITATS 2020

Irīdia_

ÍNDEX

1. Qui som i què fem	4
Qui som	4
Què fem	4
Àrees de treball	5
Com ens organitzem	6
On som	6
2. Servei d'Atenció i Denúncia en situació de Violència Institucional (SAIDAVI)	7
3. Projectes per àrees	14
3.1. MIGRACIONS I RACISME	14
a) Sistema de Deportació i Racisme; cas d'estudi: Marroc	14
b) Informe executiu "Vulneracions de drets humans a la Frontera Sud: Gran Canària i Melilla"	16
3.2. DRET A LA PROTESTA	17
a) RIGHT2PROTEST (R2P)	17
b) Defender a quien Defiende	19
c) Xarxa Malla	23
3.3. GÈNERE	24
a) Pràctiques feministes per fer front a la repressió	24
3.4. MEMÒRIA HISTÒRICA	26
a) Impunitats (Projecte Laietanes)	26
b) Participació en la xarxa estatal Encuentro por la Memoria	27
3.5. PRESONS	28
3.6 ALTRES	29
a) International Trial Watch	29
b) NETPRALAT	31
c) Psicosocial: Elaboració Guia "Recomanacions per la cura i el benestar el temps de confinament"	33
4. Campanyes	34
#CIerreYA	34
#DretsPresesCovid	35
#AlarmaConDerechos	36
#LaImpunitatAJudici	37
5. Comunicació, incidència i repercussió als mitjans	39
5.1. COMUNICACIÓ	39
5.2. INCIDÈNCIA	40
a) Identificació correcta dels agents de MEE en funcions d'ordre públic.	40
b) Creació d'una comissió sobre racisme institucional al Parlament de Catalunya	41
c) Proposició No de Llei per controlar l'ús de pistoles elèctriques tàser amb Amnistia Internacional	41
5.3. REPERCUSSIÓ ALS MITJANS I XX.SS	42
6. Finançament	44
Ingressos	44
Despeses	48
Resultat	50

1. Qui som i què fem

Qui som

Írídia és una associació que promou i defensa els drets humans, en especial civils i polítics, utilitzant una metodologia basada en la combinació del litigi estratègic, la intervenció psicosocial, la comunicació transformadora i la incidència política des d'un enfocament feminista interseccional per tal de promoure canvis en les polítiques públiques.

L'objectiu principal de l'entitat és elevar els estàndards de protecció de drets humans en relació amb la violència institucional, el racisme i les migracions, la memòria històrica, la privació de llibertat i el dret a la protesta.

Què fem

Írídia duu a terme una intervenció integral davant les vulneracions de drets en la qual s'ofereix atenció jurídica i psicosocial gratuïta a les persones afectades, amb la voluntat de potenciar-ne la força i la confiança. En tot moment es té en compte el seu cercle afectiu en el procés. Si el cas presenta unes característiques concretes que poden contribuir a que el desenvolupament i desenllaç del seu procés judicial tinguin un impacte més enllà de l'assumpte concret i, per tant, que pugui incidir en la legislació, la jurisprudència, la praxi policial o les polítiques públiques en general, i sempre que la persona afectada hi estigui d'acord, els processos es converteixen en litigis estratègics a través dels quals es puguin elevar els estàndards de protecció dels drets humans.

Amb aquest objectiu, es duu a terme una tasca d'incidència política i social a través de campanyes comunicatives i de la interacció directa amb els diferents grups polítics i parlamentaris i amb els governs municipals, de la Generalitat i de l'estat espanyol. També es proporciona assessoria en matèria de polítiques públiques des del treball especialitzat per part de cada àrea de l'organització.

Des d'Írídia es considera que per generar canvis, tant en les persones afectades en concret com en l'àmbit legislatiu i jurisprudencial, cal treballar des d'una perspectiva interdisciplinària que posi al centre del debat i l'acció la dignitat de les persones afectades i el seu apoderament com a persones titulars de drets. Írídia ha enfocat sempre la seva feina, a més, en treballar per la igualtat efectiva i la no discriminació des de l'àmbit de la justícia de gènere.

L'equip d'Írídia està format per persones amb diverses trajectòries professionals: advocades, psicòlogues, periodistes, politòlogues, sociòlogues i enginyeres que aporten experiència en l'àmbit de la protecció dels drets humans.

Àrees de treball

Irídia es configura en diverses àrees de treball, l'eix vertebrador de les quals és la violència institucional que pateixen les persones en diferents contextos. A través de les àrees de treball es duen a terme els projectes i es proporciona assessoria en matèria de polítiques públiques:

• Denúncia (SAIDAVI)

El Servei d'Atenció i Denúncia davant Situacions de Violència Institucional (SAIDAVI) és una eina transversal de l'entitat que ofereix assistència jurídica i psicosocial gratuïta a les persones que pateixen situacions de maltractament en el marc del sistema penal català. En aquesta línia, es duu a terme la representació legal de persones afectades per violència institucional i l'acompanyament psicosocial durant tot el procés. S'estructura en dues àrees que treballen conjuntament i en coordinació permanent. L'àrea d'Assessorament, seguiment i actuacions urgents (AiS), du a terme l'atenció psico-jurídica d'acompanyament i assessorament de la persona afectada per presentar la denúncia/querrela o obtenir assistència lletrada d'ofici, així com per assegurar tota la prova existent. En determinats casos especialment representatius, el servei assumeix el litigi com a propi, passant-lo per tant a l'Àrea de Litigi i tractant-lo de forma integral, tant des de la vessant legal i psicosocial, com la de comunicació i incidència.

• Migracions

A l'àrea de migracions es treballa per denunciar les situacions de vulneració de drets i de violència institucional en el marc dels processos migratoris, amb una mirada a les conseqüències socials i individuals que se'n deriven. Així mateix, es busca generar processos d'incidència política i social en què es concebi la migració com un dret humà que s'ha de respectar.

• Dret a la protesta

L'àrea de dret a la protesta intervé en cas de vulneracions dels drets humans produïdes en l'exercici de la llibertat d'expressió, la llibertat d'informació, el dret de reunió i manifestació i/o el dret de vaga. Es treballa per la defensa i la promoció dels drets i llibertats civils i polítiques perquè entenem que a través d'aquestes s'exerciten, es reivindiquen i es defensen la resta de drets.

• Presons

L'àrea de presons té com a objectiu el monitoratge dels centres penitenciaris de Catalunya i la intervenció en cas que s'hi produeixin vulneracions dels drets humans. De la mateixa manera, aquesta àrea promou un debat públic sobre la necessitat de generar canvis estructurals en el sistema penal per tal d'incorporar un sistema de penes alternatives a la privació de llibertat.

• Memòria Històrica

A l'àrea de memòria històrica, es duu a terme la tasca per la visibilització i denúncia dels crims comesos durant la guerra civil i el Franquisme, amb l'objectiu d'assolir els principis de veritat, justícia, reparació i garanties de no repetició. És necessari posar en el centre la Memòria per fomentar la qualitat democràtica, la fi de la impunitat i un marc legal i social més garantista respecte la protecció dels drets civils i polítics.

• Psicosocial

Des de l'àrea d'atenció psicosocial es creen espais de suport i acompanyament dirigits a persones, familiars i col·lectius afectats per vulneracions dels drets humans i els fem servir eines psicosocials des d'una perspectiva de resiliència i enfortiment que ajudin a superar els efectes de la violència. És una àrea transversal de l'entitat que permea totes les activitats i projectes d'Irídia.

• Comunicació i incidència

La comunicació és un dels principals eixos vertebradors d'Irídia. Ha estat a través d'aquesta tasca que s'ha aconseguit consolidar el nivell d'incidència de l'entitat en només 5 anys. Una bona estratègia comunicativa és imprescindible per tal d'incidir i transformar la realitat social i política. L'àrea s'encarrega de donar a conèixer el que fa dia a dia Irídia a la població en general, a les institucions i als partits polítics, mitjançant xarxes socials pròpies, a través de mitjans de comunicació i fent difusió a través de projectes realitzats conjuntament amb organitzacions afins. A través d'una comunicació transformadora, l'objectiu principal d'aquesta àrea és ser un altaveu i una eina que es posa a disposició de la ciutadania per denunciar i visibilitzar les vulneracions de drets humans a Catalunya i al món, amb l'objectiu de promoure canvis en les polítiques públiques.

• Àrea tècnica

Des de l'àrea tècnica es fa acompanyament a les diverses àrees per garantir el bon funcionament dels projectes. Es du a terme el seguiment, l'elaboració i la justificació dels projectes, la gestió de l'equip, es realitzen tasques administratives i de gestió econòmica tant dels projectes com de l'entitat en general.

Com ens organitzem—

Durant els darrers 5 anys Irídia ha anat reestructurant-se i definint la seva organització de manera constant, prioritzant la sostenibilitat i l'estabilitat de l'equip, fent front també a un augment progressiu del volum de treball i demanda social.

Fruit d'aquest exercici, actualment comptem amb un model organitzatiu que delimita les funcions i rols de cadascun dels òrgans que integren l'entitat per tal de millorar la nostra comunicació interna i amb l'objectiu de treballar de forma més eficaç.

Els espais de participació i decisió són l'equip directiu, format per direcció i gerència, l'espai de coordinació, format per les persones coordinadores de cada àrea, l'espai de plenària, format per totes les treballadores i voluntàries, cadascuna de les àrees amb el seu equip laboral i voluntari, la junta directiva i l'assemblea de socis i sòcies.

On som—

Des d'inicis del 2020 Irídia es troba ubicada a l'espai de **La Comunal** al barri de Sants, **un espai cultural cooperatiu** que neix de l'aliança entre diferents projectes de l'economia social i solidària, per tal de mancomunar capacitats, estrènyer els lligams intercooperatius entre sí i multiplicar, així, l'abast i l'impacte comunitari de les pràctiques socioeconòmiques transformadores que porten a terme les seves membres.

La Comunal s'articula com una cooperativa de serveis ubicada al barri de Sants de Barcelona i la conformen set cooperatives de treball i una associació: Aula d'Idiomes, Directa, Jamgo, Irídia, LaCol, La Ciutat Invisible, La Deskomunal i Que-soni.

L'objectiu de La Comunal és aconseguir canvis socials, unir esforços per impulsar una economia al servei de les persones, basada en la reciprocitat i el suport mutu. Una economia feminista, que posi la cura al centre i orienti la seva activitat a la satisfacció de les necessitats personals i col·lectives, des de l'atenció a la diversitat i a la sostenibilitat col·lectiva. Una economia comunitària, a escala humana i de proximitat, arrelada a l'entorn i al territori, ecològica i respectuosa amb el medi ambient. La vocació de la Comunal és generar un horitzó de justícia social, amb una redistribució més equitativa dels recursos materials i la riquesa social.

2. Servei d'Atenció i Denúncia davant situacions de Violència Institucional (SAIDAVI)

El **Servei d'Atenció i Denúncia davant situacions de Violència Institucional (SAIDAVI)** va néixer el 2016 per oferir assistència jurídica i psicosocial a les persones que pateixen situacions de violència institucional amb una metodologia innovadora en l'àmbit de la defensa dels drets humans: la resposta a les vulneracions de drets humans en situacions de violència institucional és integral, doncs afegeix a l'acompanyament legal un acompanyament psicosocial i una estratègia comunicativa i d'incidència política. Aquesta metodologia va ser conceptualitzada i dissenyada després d'haver analitzat el funcionament de serveis similars que existeixen a Amèrica Llatina.

Aquesta resposta integral a les persones articula diversos eixos de treball que es complementen entre sí, construint processos de litigi estratègic que tenen com a finalitat garantir la no repetició de les vulneracions detectades. Els eixos de treball són els següents:

- **L'actuació jurídica** permet buscar la reparació del dany en el marc del sistema judicial i administratiu, a través de la no impunitat i de la generació de processos de reconeixement de la veritat.
- **L'acompanyament psicosocial** permet vetllar per la salut mental de les persones, abordar els impactes psicològics i psicosocials que, com a conseqüència de les vulneracions dels seus drets, desenvolupen les víctimes i potenciar processos d'afrontament, resiliència i d'enfortiment com a ciutadanes i ciutadans actius en la defensa dels seus drets.
- **L'estratègia comunicativa** permet donar visibilitat a l'impacte de la violència institucional i generar debat públic amb l'objectiu d'afavorir la implantació de polítiques que siguin respectuoses amb els drets humans.
- **La incidència política** pretén sensibilitzar i generar debat a l'entorn de situacions de violència institucional davant de les administracions competents i del poder legislatiu.

Des d'una perspectiva d'accessibilitat i d'inclusió social, en què busquem garantir el dret al dret, el servei és gratuït per al conjunt de la població. Això és possible gràcies al suport econòmic tant públic com privat i en aquest sentit, durant l'any 2020 es va dur a terme una campanya de micromecenatge on van participar-hi 752 persones.

La declaració de l'Estat d'Alarma a l'Estat espanyol el 14 de març amb motiu de la pandèmia de la COVID-19, i la gestió policial d'aquesta, han sigut determinants pel que fa a la violència institucional durant aquest any. En un context en què s'han restringit drets i llibertats i en que s'ha accentuat encara més la vulnerabilitat de les persones i col·lectius més desfavorits, les vulneracions de drets per part dels cossos i forces de seguretat han augmentat tant als espais de privació de llibertat com al carrer, arribant fins i tot a produir-se en domicilis privats. Per aquest motiu, entre els mesos de març i juny, des d'Irídia s'han realitzat tasques de seguiment de les actuacions dels cossos i forces de seguretat a tot l'Estat, a través de la campanya #AlertaConDerechos, realitzada desde la plataforma Defender a Quien Defiende.

D'altra banda, l'Estat d'Alarma ha comportat haver de fer diversos canvis en la metodologia de treball del SAIDAVI, per adaptar-la a les restriccions sanitàries, especialment durant els mesos de març a juny. En aquest sentit, les treballadores van passar a realitzar les seves tasques mitjançant teletreball i les visites i assessoraments es van fer de manera telefònica o per videotrucada. A més, en relació als processos judicials oberts, durant aquell període es van suspendre els terminis processals amb motiu de la paralització del treball dels jutjats, fet que va comportar l'endarreriment dels casos i posterior acumulació de treball a partir d'inicis del mes de juny.

Al llarg del 2020, el SAIDAVI ha rebut un total de 186 sol·licituds d'actuació per presumptes vulneracions de drets humans. D'aquestes sol·licituds, 96 han estat per part de persones que han patit situacions de violència institucional, i que entraven dins l'àmbit d'actuació del servei, 43 per part de persones que han plantejat problemàtiques que no entraven dins l'àmbit d'actuació del servei i 47 eren amb motiu de sancions administratives emmarcades en les restriccions sanitàries o en contextos de protesta. Davant les sol·licituds, el servei ha realitzat tasques d'atenció i assessorament, defensa legal, acompanyament psicosocial, accions comunicatives i d'incidència, visites periòdiques a centres penitenciaris i centres d'internament d'estrangers, així com derivacions a altres entitats expertes en àmbits concrets.

Derivació de casos

Dels 43 casos que no entraven dins l'àmbit d'actuació del SAIDAVI, s'han pogut transferir efectivament a entitats o serveis especialitzats un total de 34 persones. En la resta de casos, en que a causa de les seves especials circumstàncies, no s'ha pogut fer aquesta derivació a un recurs específic, se'ls ha comunicat per part de l'entitat que la situació no s'adequava a l'àmbit d'actuació del servei.

Representació lletrada de casos

De les 96 sol·licituds que sí entraven dins l'àmbit d'actuació del SAIDAVI, el Servei ha assumit la representació lletrada d'un total de 14 casos. A aquests, cal afegir els 46 casos que van tenir entrada amb anterioritat al 2020 i que han seguit oberts durant l'any, havent assolit el Servei la representació lletrada de cada un d'ells. Així doncs, al llarg del 2020 el Servei ha estat duent la defensa lletrada d'un total de 60 casos, en els quals les accions legals s'han combinat amb l'acompanyament psicosocial i accions comunicatives i d'incidència.

Dels 14 nous casos escollits per a desenvolupar la litigació estratègica 3 han estat per fets succeïts a l'espai públic i 11 en context de detenció i/o privació de llibertat (CIE, comissaria i presó). Tot i així, és important destacar els 46 casos oberts d'anys anteriors que suposen un seguiment i volum de feina molt elevat.

El total de 60 casos amb representació lletrada –sense comptabilitzar la primera atenció i assessorament (primeres entrevistes i atencions psicojurídiques, redacció de denúncies, tasques per a l'assegurament de prova, etc)– han implicat un total de 375 actuacions legals, que corresponen a:

- **138** escrits (querelles, recursos, escrits sol·licitant diligències d'ins-trucció, escrits d'acusació, etc.)
- **7** acompanyaments (al metge forense, a ratificar querella i apud acta, serveis penitenciaris, etc.)
- **44** escrits de tràmit processal
- **32** declaracions judicials
- **2** vistes de judici oral
- **25** reunions amb persones representades
- **127** actuacions diverses (gestions amb procuradors, reunions d'equip per abordar l'estratègia dels casos, trucades i gestions diverses al Ju-tjat corresponent, etc.)

D'aquestes, 170 han sigut actuacions per al desenvolupament de litigis estratègics corresponents a vulneracions en context de privació de llibertat, al CIE o a la presó (escrits, acompanyament a metge forense, vistes judici oral, etc.).

A més, també s'han dut a terme 125 actuacions psicosocials de les quals 109 intervencions han sigut individuals, 2 han sigut sessions d'acompanyament psi-cosocial grupals, 4 han sigut acompanyaments segons requeriment judicial, 1 acompanyament a acte públic i 9 informes de valoració de l'impacte psicosocial.

Assessorament i seguiment

En els 82 casos restants, la representació lletrada dels quals no ha estat assumida pel servei, les actuacions han consistit en la realització de primeres entrevistes psico-jurídiques, tasques d'assessorament i seguiment jurídic, així com actuacions psicosocials puntuals.

Les tasques d'assessorament i seguiment jurídic que es realitzen des del servei consisteixen principalment en l'orientació jurídica; la preparació i presentació de denúncies, recursos i altres escrits de tràmit penal; la realització d'actuacions tendents a assegurar la prova (com la sol·licitud i recopilació d'imatges, testimonis, i altres mitjans de prova); el seguiment del curs de la denúncia presentada i l'assessorament per a l'obtenció d'advocat d'ofici.

Al llarg del 2020 s'han realitzat un total de 52 entrevistes psicojurídiques presencials on es realitza assessorament jurídic i orientació psicosocial amb l'objectiu de fer una primera contenció emocional per tractar la simptomatologia associada a l'impacte de la situació de violència institucional. Aquestes sessions també han implicat acompanyaments judicials amb l'objectiu d'evitar la revictimització del procés, així com redacció d'informes per petició judicial.

Això ha suposat un total de 173 actuacions legals, que han consistit, concretament, en:

- **52** primeres entrevistes psico-jurídiques
- **41** assessoraments a través del telèfon d'atenció o del correu electrònic del SAIDAVI
- **4** accions d'actuacions urgents (3 d'aquestes han consistit en la presentació d'escrits sol·licitant la custòdia d'imatges videogràfiques)
- **16** acompanyaments en la redacció i presentació de denúncies davant del Jutjat de Guàrdia
- **11** escrits de diferent naturalesa, entre els quals hi ha escrits de queixa al Síndic de Greuges o escrits d'al·legacions en procediments administratius procediments sancionadors i escrits de tràmit processal penal
- **49** actuacions que no s'engloben dins de les categories anteriorment plantejades, com podrien ser: l'assessorament per a l'obtenció d'advocat d'ofici, el seguiment del transcurs de les denúncies, acompanyaments al Jutjat a consultar sobre l'estat del procediment, etc.

– CIE

Pel que fa a les visites al Centre d'Internament d'Estrangers, aquest va estar tancat des del març fins a l'octubre i per tant, només s'han realitzat visites a persones internes en els mesos en que ha estat obert. En total s'han fet 9 visites a 6 persones internes al CIE de Barcelona –i una que ja es trobava en llibertat– que han patit una situació de violència institucional al centre. D'altra banda, s'han presentat sis denúncies per possibles agressions policials.

– Presons

El resum de les actuacions relacionades amb violència institucional a les presons fa referència a 12 procediments judicials (acumulats entre els 3 casos rebuts el 2020 i els 9 casos anteriors); situació que ha comportat un total de 38 actuacions per part de les nostres advocades: 26 visites, 5 acompanyaments, 3 denúncies, 1 recurs de reforma i 3 recursos d'apel·lació.

– Atenció Psicosocial

Pel que fa a l'atenció psicosocial, durant aquest 2020 s'han realitzat un total de 167 actuacions, de les quals 150 intervencions han sigut individuals, 2 sessions d'acompanyament grupal, 4 acompanyaments a actuacions judicials, 1 acompanyament a un acte públic i la realització de 10 informes d'impacte psicològic per aportar al procediment judicial. Les intervencions individuals tenen com a objectiu la contenció emocional, preparació de rodes de premsa o requeriments judicials, treball d'integració del trauma causat per la violència institucional, construcció d'una narrativa enfortidora i resilient per la persona i per últim treballar el sentit del procés judicial per la víctima. L'objectiu dels acompanyaments als requeriments judicials i els acompanyaments en actes públics o rodes de premsa tenen com a objectiu evitar la revictimització de la persona durant situacions que poden generar l'aparició de simptomatologia ansiosa.

Comunicació i incidència

El panorama de l'any 2020, marcat fortament per l'epidèmia de la COVID-19, ha suposat que la comunicació d'Irídia també posés al centre les vulneracions de drets derivades d'aquest context. La sensibilització sobre la situació de la violència institucional durant aquest any ha tingut ampli ressò en la ciutadania i un gran impacte als mitjans de comunicació, aconseguint, en molts casos, marcar l'agenda mediàtica i posar sobre la taula situacions de violència institucional.

El missatge que Irídia emet està enfocat a la defensa dels drets humans, que pot materialitzar-se en situacions de violència exercides per part de l'administració pública, sent especialment preocupants els casos de violència policial, i per part de funcionaris públics i de seguretat privada en funcions d'ordre públic, per la situació d'indefensió i vulnerabilitat que generen.

El públic objectiu és el conjunt de la població de Barcelona, Catalunya i la resta de l'Estat espanyol, així com institucions, administracions públiques i partits polítics. Una part fonamental de la nostra tasca és realitzar incidència política amb la fi d'influir en polítiques públiques i fomentar-ne l'elaboració de noves polítiques més enfocades a la preservació dels drets humans.

En relació a les temàtiques tractades als litigis estratègics durant l'any 2020 (litigis nous i de l'any anterior) l'impacte en xarxes ha estat molt rellevant, amb més de 58.000 interaccions a Twitter. També s'han obtingut més de 2.600 interaccions a Facebook i més de 1.200 a Instagram referents a l'estat dels litigis, demandes d'imatges per investigacions i actes relacionats, amb un total de 84 intervencions als mitjans de comunicació.

Pel que fa a la tasca d'incidència política en l'àmbit comunicatiu, Irídia ha tingut un impacte a les xarxes de més de 180.000 interaccions a Twitter, més de 12.000 a Facebook, més de 700 a Instagram i més de 1.600 visualitzacions a YouTube. En aquest cas s'inclouen les actuacions comunicatives fetes en el marc de les campanyes dutes a terme durant 2020 –#CIerreYa, #DretsPresesCovid19, #LaImpunitatAJudici i #AlarmaConDerechos– , on cal destacar que el treball comunicatiu realitzat s'ha centrat en gran mesura en la cobertura en xarxes de les vulneracions de drets comeses durant l'estat d'alarma, que va tenir un fort impacte a les xarxes socials, com també va tenir un gran impacte mediàtic la campanya pel tancament dels CIEs en aquest context, amb total de 52 intervencions als mitjans de comunicació, prenent Irídia com a font de manera directa o indirecta.

→ Finançament

El SAIDAVI és un servei d'atenció gratuït que es finança principalment gràcies a les **donacions** de persones individuals, col·lectius, organitzacions i altres. Entenem que el projecte és possible gràcies a aquestes aportacions que tenen per objectiu la construcció d'un servei col·lectiu de defensa de drets humans. Aquest any **les donacions han suposat un 38%** del total del finançament rebut. La campanya de mecenatge de "La impunitat a judici" va rebre aportacions de 752 persones, recaptant un total de 34.690€.

En total aquest any 2020 el projecte ha costat **164.156,08€**, dels quals el 88% són hores de dedicació d'advocades penalistes especialitzades en diverses temàtiques, psicòlogues, investigadores, l'equip comunicatiu, i l'equip tècnic administratiu. El total d'hores de dedicació aquest any ha estat de **2.940 hores** de personal remunerat, del qual el 80% són dones, i **2.140 hores** de personal voluntari. La resta de despeses són de desplaçament pel seguiment dels casos, dels procediments judicials, de comunicació i incidència, i indirectes.

La resta del finançament s'obté de subvencions públiques i privades, d'algun servei extern i del que l'entitat aporta com a recursos propis. En total el finançament públic ha estat del 26% mentre que el privat ha estat del 36%. Els principals finançadors han estat el Fons de Contribucions Voluntàries de les NNUU per les Víctimes de la Tortura, amb una dotació de \$35.000, la Generalitat de Catalunya, amb una dotació de 23.223,20 € i l'Ajuntament de Barcelona, amb una dotació de 20.000 €, totes tres mitjançant subvencions de concurrència competitiva.

Cal destacar que aquest projecte és possible gràcies a la quantitat d'hores dedicades pel voluntariat d'Irídia, les aportacions voluntàries de diverses persones i col·lectius, gràcies també a la correlació amb els altres projectes de l'entitat que aporten solidesa, finançament i recursos, i finalment gràcies a l'estructura general de l'entitat.

3. Projectes per àrees

3.1. MIGRACIONS I RACISME

L'àrea de Migracions i Racisme ha centrat la seva actuació durant 2020 en analitzar, visibilitzar i denunciar les vulneracions de drets que es produeixen entorn el sistema de deportació a Espanya. En un context de radicalització del racisme social i institucional, s'ha volgut ampliar el treball que ja s'estava fent entorn la situació i context de les deportacions amb l'objectiu de **generar discursos i polítiques que advoquin per un canvi en les polítiques migratòries i un avançament en la protecció dels drets civils**. Cal destacar que, a més de treballar l'àmbit de la deportació, des de l'àrea es realitzen tasques d'incidència política en altres qüestions que tenen a veure amb el racisme institucional, com les batudes per perfil racial o la situació a la Frontera Sud.

a) Sistema de Deportació i Racisme; cas d'estudi: Marroc

En el marc de la línia de treball sobre deportacions, Irídia es va presentar juntament amb Novact a la línia d'educació pel desenvolupament de la convocatòria de subvencions 2019 de Justícia Global i Cooperació Internacional de l'Ajuntament de Barcelona amb el projecte Sistema de Deportació i Racisme, cas d'estudi: Marroc. El projecte, que va iniciar-se al setembre del 2019, buscava analitzar el sistema de deportació d'Espanya, així com les conseqüències de l'externalització de fronteres i del sistema de deportació respecte al Marroc. L'objectiu principal del projecte era contribuir al respecte i la defensa dels drets humans de les persones migrants i refugiades fent conèixer la ciutadania de les causes, vulneracions i dificultats que aquestes persones sofreixen en el procés i el context de la política migratòria a Espanya, per tal de crear consciència social.

Aquest projecte es va veure plenament afectat per la situació de pandèmia ja que no es va poder realitzar el viatge previst al Marroc i el procés de recerca va haver de desenvolupar-se majoritàriament de forma telemàtica. Per contra, es van poder realitzar entrevistes a Madrid i a Barcelona.

El dimecres 7 d'octubre de 2020 a les 18:30h va tenir lloc l'acte de **presentació de l'Informe "Vulneracions de drets humans en les deportacions"**^[1] a l'aula 1 del CCCB (Centre de Cultura Contemporànea de Barcelona). L'acte va reunir 56 persones (en aforament limitat per COVID-19), entre elles, representants dels col·lectius antiracistes i membres de la societat civil organitzada per la defensa dels drets de les persones migrades a Barcelona, així com actors institucionals tant de l'àmbit local com català.

També es va comptar amb presència de ciutadania de Barcelona. A part de l'assistència presencial, la presentació va comptar amb streaming en directe a YouTube i Twitter. L'esdeveniment ha quedat registrat en la primera d'aquestes plataformes, i compta amb 164 reproduccions.

Cal destacar també que l'acte de presentació va ser precedit per una roda de premsa que va tenir lloc el mateix dimecres 7 d'octubre de 2020 a les 10h al Col·legi de Periodistes de Catalunya i que es va dur a terme una campanya comunicativa a xarxes socials amb materials gràfics i audiovisuals sobre la problemàtica de les deportacions, el seu impacte en els drets humans i les conseqüències del model de control i vigilància per l'Estat de Dret, amb l'objectiu, d'una banda, d'ampliar l'abast de sensibilització cap a la ciutadania en general i, per l'altre, interpellar actors polítics clau en matèria de migracions.

La campanya va tenir 4.378 interaccions totals a Twitter, 364 interaccions a Facebook, 569 a Instagram i 2.113 visites en als enllaços que contenen l'Informe. En premsa, l'Informe "Vulneracions de drets humans en les deportacions" ha aparegut de manera directa o indirecta en un total de 16 notícies en diferents mitjans de comunicació i s'ha presentat en reunions amb portaveus de diferents partits de la Comissió d'Interior del Parlament de Catalunya i del Congrés dels Diputats en dues sessions telemàtiques.

Cal destacar que les informacions relacionades amb l'informe van donar fruit a un reportatge a l'informatiu de **TV3** en el qual entrevistaven una persona deportada nascuda a Madrid i diverses membres de l'equip de recerca. El "TN migdia" del 7 d'octubre va tenir **472.000 espectadors** i un 28,3% de quota i el "TN Nit" va tenir 701.000 espectadors i un 27,8% de quota.

Finalment, el 24 de gener de 2021 es va emetre el documental "**Vides deportades**"² per **TV3** elaborat per Sònia Calvó, Yeray S. Iborra i João França, el qual és conseqüència directa del present projecte sobre deportacions, i va tenir **243.000 espectadors**.

→ Finançament

El projecte s'ha finançat a partir de la subvenció atorgada per l'Ajuntament de Barcelona - Justícia Global i Cooperació Internacional del 2019 d'un total de 37.800 € pels 15 mesos que finalment va durar, la gestió i execució s'ha fet en col·laboració amb Novact. El 2019 es van executar 719,82 € per iniciar les tasques d'investigació i recerca, 36.280,17 € s'han executat durant el 2020 i els últims 800 € al 2021 per fer-ne una auditoria econòmica. El projecte s'ha cofinançat amb una subvenció privada d'Intermón Oxfam i recursos propis de Novact. El total aportat per Irídia és de 7.204,07€.

---

[2] Disponible a: <https://www.ccma.cat/tv3/alcanta/30-minuts/vides-deportades/video/6080297/>

b) Informe executiu “Vulneracions de drets humans a la Frontera Sud: Gran Canària i Melilla”

Un context d'emergència sanitària com el produït per la COVID-19 no exigeix que es respectin els drets fonamentals de les persones en el marc d'una detenció. No obstant això, el Ministeri de l'Interior i la Policia Nacional han generat situacions en les quals s'han flexibilitzat, sense empara legal, tant les condicions com els temps de la detenció. Aquest fet ha generat espais i situacions excepcionals en els quals s'entén que no sols existeixen vulneracions dels drets de les persones migrants sinó que també podria entendre's que hi ha indicis de delictes que han de ser investigats en profunditat. És per això que des d'Irídia, amb el suport d'Intermón Oxfam, es va decidir fer un informe sobre la situació. Entre els dies 2 i 8 de desembre de 2020 un equip integrat per 4 investigadores i una comunicadora es van desplaçar a Gran Canària per fer el treball de camp, fent moltes entrevistes a actors clau. L'informe es va presentar el 28 de gener de 2021.

→ Finançament

El projecte s'ha finançat a través d'Intermón Oxfam, essent el total de 7.000 € dels quals se'n van gastar 3.177,94 € el 2020 per iniciar la investigació.

3.2. DRET A LA PROTESTA

La crisi sanitària causada per la COVID-19 també ha afectat a l'ús de l'espai públic i, de forma particular, a l'exercici del dret a la protesta. Per una banda, la declaració de l'estat d'alarma per mitjà de l'aprovació del Reial Decret 463/2020, de 14 de març, va suposar l'adopció de mesures restrictives del dret a la llibertat de circulació, adoptant-se mecanismes punitius que van afectar especialment a les persones en major situació de vulnerabilitat. D'altra banda, el dret de reunió i manifestació no va quedar suspès, però sí es van establir limitacions al seu exercici, i també va suposar que es desenvolupessin accions de protesta imaginatives i adaptant-se a la situació actual de pandèmia.

Per això, durant el 2020, des de l'àrea de Dret a la protesta s'ha continuat amb el monitoratge de les vulneracions de drets produïdes a l'espai públic, marcat aquest any per l'impacte de la COVID-19, especialment en el marc de la plataforma *Defender a quien Defiende* (DqD). Així mateix, s'ha continuat amb les activitats d'incidència a nivell europeu sobre el dret a la protesta en el marc del projecte *Right2Protest* (R2P), també adaptades al nou context.

a) RIGHT2PROTEST (R2P)

Defensa, incidència i capacitació pels drets civils i polítics a Europa (2018-2021)

“**Right2Protest**”³ és un projecte impulsat per Novact - Institut Internacional per l'Acció Noviolenta - i Irídia de caràcter bianual (2019-2021), amb el suport de la Diputació de Barcelona, que sorgeix de l'observació d'un context de retrocés de la protecció del dret a la protesta en diversos països d'Europa. El projecte pretén mapejar la situació del dret esmentat en cinc països (Espanya, Hongria, França, Polònia i Alemanya), així com oferir una guia pràctica de mecanismes que poden emprar-se en el cas que s'hagi vulnerat aquest dret.

El projecte vol reforçar la coordinació entre organitzacions dels països participants, així com fer incidència política a nivell local i a nivell europeu amb la finalitat de reforçar la protecció del dret a la protesta i de les defensores de drets en contextos de protesta.

---

[3] Disponible a: <http://protesteurope.org/>

Durant l'any 2020, en el marc d'aquest projecte, Novact i Irídia van organitzar, amb el suport de l'European Civic Forum, dues trobades europees que inicialment havien de ser presencials, però que degut a la situació causada per la COVID-19 es van haver de realitzar de forma virtual:

- La primera va tenir lloc el dia 2 de desembre de 2020 i va ser titulada **“Cap a una estratègia europea per protegir el dret a la protesta des de les organitzacions”**. Va comptar amb la participació de diverses entitats europees de la societat civil per tal de compartir reptes i èxits, així com per intercanviar estratègies per defensar i protegir el dret a la protesta.
- La segona, titulada **“Trobada europea per protegir el dret de reunió i manifestació en el context del marc de l'estat de dret”**, va tenir lloc el dia 3 de desembre de 2020. En aquesta es va tenir l'oportunitat de debatre i compartir amb representants d'alt nivell de la Unió Europea, entre els quals es trobaven diferents diputats i diputades del Parlament Europeu, sobre el dret de reunió i manifestació durant la pandèmia de la COVID-19 en el marc de l'estat de dret de la U.E.

→ Finançament

El projecte “Right2Protest” s'ha finançat a partir d'una subvenció de la Diputació de Barcelona atorgada el 2018 en agrupació amb l'Associació Novact. La subvenció era d'un total de 37.838,55 € destinats a Irídia, dels quals 14.945,82 € es van gastar al 2019, 16.770,28 € s'han gastat el 2020 i com finalment ha hagut d'allargar-se el projecte, degut a la COVID-19, els altres 6.122,45 € són pel 2021.

b) Defender a quien Defiende

La plataforma *Defender a quien Defiende*, sorgida a Barcelona l'octubre de 2014, està integrada per defensores de drets humans, periodistes, juristes, col·lectius socials i altres organitzacions com l'Institut de Drets Humans de Catalunya (IDHC) o Novact, entre les quals es troba Irídia. El seu objectiu és crear una xarxa coordinada per donar una resposta davant els casos de vulneració de drets humans en context de protesta social a l'estat espanyol.

Aquest projecte neix com a reacció davant el context de repressió i criminalització de la protesta i dels moviments socials, que s'ha materialitzat en abusos per part dels cossos i forces de seguretat de l'Estat i ha culminat amb l'aprovació d'una nova legislació –la reforma del Codi Penal i la nova Llei de Seguretat Ciutadana (coneguda com a Llei Mordassa), entre d'altres– que busca evitar les reivindicacions en l'actual situació de crisi econòmica i social.

És en aquest context en el qual sorgeix la coalició *Defender a quien Defiende*, per tal de donar suport i reforçar les accions i la coordinació de les persones i organitzacions que treballen en contra dels abusos, per incidir políticament, social i jurídica en la protecció efectiva dels drets civils i polítics. Per aquest motiu, es treballa des d'una triple estratègia d'incidència comunicativa, defensa de litigis estratègics i investigacions amb propostes concretes. Es pretenen crear uns marcs reguladors i unes polítiques públiques que garanteixin la seguretat respectant els drets humans i les llibertats fonamentals, establint un diàleg entre els diversos actors de la societat civil.

Durant l'any 2020, Irídia, juntament amb Novact, ha col·laborat activament en les diferents activitats desenvolupades per la plataforma en el marc de les campanyes **#AlarmaConDerechos** i **#DesescaladaConDerechos**, impulsades per donar una resposta a possibles situacions abusives per parts dels cossos policials durant el primer estat d'alarma. Aquestes activitats es van recollir a l'informe ***Protección de derechos durante el estado de alarma 2020***⁴:

- 1. Sistematització d'incidents.** Des de mitjans de març de 2020 fins a principis de juliol de 2020, la plataforma va monitoritzar l'actuació dels cossos i forces de seguretat de l'Estat amb la finalitat de registrar i denunciar possibles actuacions abusives i vulneracions de drets. Es van enregistrar un total de 330 incidents en 164 casos.
- 2. Primera atenció jurídica.** A més del registre dels incidents abans esmentat, també es va oferir assessorament legal en cas de dubtes relacionats amb l'aplicació del Reial Decret 463/2020, en relació amb la imposició de possibles sancions administratives desproporcionades i/o arbitràries, així com en casos de denúncia de situacions abusives i de violència policial.
- 3. Comunicacions oficials al Ministeri d'Interior i al Defensor del Poble.** En el marc de la plataforma, diverses organitzacions de drets humans van subscriure dos escrits, un de data 25 de març de 2020⁵ i un altre de data 16 d'abril de 2020⁶, dirigits al Defensor del Poble i al Ministeri d'Interior denunciant diversos casos en els quals agents de l'autoritat pertanyents a diferents cossos policials de l'Estat espanyol haurien incorregut en un ús de la força no autoritzat pels protocols d'actuació, detectant-se actuacions que, indicàriament, podrien ser delictives; situacions d'inseguretat jurídica i arbitrietat policial.
- 4. Guies, manuals i vídeos per a l'autoprotecció i el coneixement dels drets.** Es va veure la necessitat de l'elaboració i divulgació d'eines informatives i d'autoprotecció que fossin d'utilitat per a la societat civil.

---

[4] Disponible a: http://defenderaquiendefiende.org/wp-content/uploads/2020/08/Defender_a_quien_defiende-5-1.pdf

[5] Disponible a: <https://defenderaquiendefiende.org/organizaciones-de-derechos-humanos-exigen-al-ministerio-de-interior-que-los-cuerpos-policiales-actuen-con-proporcionalidad-durante-el-estado-de-alarma/>

[6] Disponible a: <https://defenderaquiendefiende.org/organizaciones-de-derechos-humanos-exigen-que-se-investiguen-nuevos-casos-de-violencia-institucional-en-el-marco-de-estado-de-alarma/>

Així mateix, el 4 de juny de 2020, es va organitzar el webinar “**Retos y respuestas ante la violencia institucional en tiempos de pandemia. Los casos de Argentina, Chile, Colombia y el Estado español**”⁷. Es va impulsar amb l’objectiu de compartir les experiències viscudes en diferents països d’Amèrica Llatina i l’Estat espanyol en matèria de restricció de drets i de violència institucional, i identificar els reptes i les respostes que, des de la societat civil, es construeixen en el marc de la gestió de la pandèmia de la COVID-19.

Va comptar amb la participació d’integrants de la *Campaña Defender la Libertad: un asunto de todas de Colòmbia*, del Centro de Estudios Legales y Sociales (CELS), de l’Instituto Nacional de Derechos Humanos de Chile (INDH), de l’Organització Mundial Contra la Tortura (OMCT) i de la mateixa plataforma *Defender a quien Defiende*.

RETOS Y RESPUESTAS ANTE LA VIOLENCIA INSTITUCIONAL EN TIEMPOS DE PANDEMIA
LOS CASOS DE CHILE, ARGENTINA, COLOMBIA Y EL ESTADO ESPAÑOL

Organiza **Irídía** **NOVACT**
Con el apoyo de **DEFENDER A QUIEN DEFIENDE**

////////// **JUEVES**
4 Junio

18:00 ESTADO ESPAÑOL
13:00 ARGENTINA
12:00 CHILE
11:00 COLOMBIA

Thais Bonilla, moderadora
NOVACT, organización miembro de **Defender a Quien Defiende**

Alexandra González
Campaña **Defender la Libertad: un Asunto de Todas**. Colombia

Manuel Tufro
CELS, **Centro de Estudios Legales y Sociales**. Argentina

Julio Cortés
INDH, **Instituto Nacional de Derechos Humanos de Chile**

Teresa Fernández
OMCT, **Organización Mundial Contra la Tortura**

Anaïs Franquesa
Centre Irídía. Estado español

[7] Disponible a: <https://www.youtube.com/watch?app=desktop&v=8z4XrkYCIWQ>

El dia 21 de gener de 2020, la plataforma *Defender a quien Defiende* va participar en el **Side-event sobre l'Examen Periòdic Universal (EPU) del Consell de Drets Humans de les Nacions Unides a l'Estat espanyol sobre el dret a la protesta organitzat per l'Institut de Drets Humans de Catalunya (IDHC).**

Durant l'acte, es van abordar els drets a la llibertat d'expressió, reunió i associació (el dret a la protesta), analitzats en l'informe que la plataforma *Defender a quien Defiende* va presentar per a la seva consideració a l'Examen Periòdic Universal a Espanya, prevista pel 22 de gener. Així mateix, es van analitzar les restriccions a l'exercici d'aquests drets centrant-se en el cas espanyol, però amb una perspectiva comparada en el marc de la regió euromediterrània, amb l'objectiu de realitzar un diagnòstic de la situació del dret a la protesta a l'Estat espanyol i generar propostes i recomanacions al govern espanyol per a revertir la situació actual de restriccions i limitacions a la societat civil.

Durant l'any 2020, la plataforma va donar suport i va participar en dues de les taules rodones de la primera trobada de la **Red Global contra la Violència Policial**, recentment impulsada i formada per diversos col·lectius i entitats de defensa de drets humans d'Amèrica Llatina. En concret, el dia 15 de setembre de 2020, l'àrea del Dret a la protesta d'Irídia va participar, com a part de la plataforma *Defender a quien Defiende*, en la taula rodona titulada **"Entre macanas, tonfas, lacrimògenos y bolillazos. Violencia policial y represión a la protesta".**⁸

b) Xarxa Malla

La Xarxa Malla és una xarxa de suport i denúncia per afrontar de manera col·lectiva la repressió durant l'exercici de les llibertats civils i polítiques. Creada l'any 2016, és el resultat del treball d'entitats, mitjans de comunicació i col·lectius integrants de la coalició Defender a Quien Defiende. També és una eina de visibilització i anàlisi de les vulneracions dels drets humans comeses pels cossos policials i pels agents de seguretat privada a l'estat espanyol, especialment en contextos de protesta social (drets de reunió i manifestació, llibertat d'expressió i informació prioritàriament).

Tota persona que hagi sofert o presenciat una agressió, identificació, detenció o multa durant l'exercici de les seves llibertats civils i polítiques pot ingressar les dades en la plataforma. Una vegada introduïdes, arribaran a un dels nodes territorials que conformen la xarxa. En l'actualitat, Malla compta amb nodes a Madrid, Cadis, Granada, Sevilla, Saragossa i Barcelona, on el node és l'àrea de Dret a la protesta d'Irídia. Les organitzacions que conformen els nodes analitzen el cas i contacten amb la persona afectada per tal d'analitzar i verificar la informació abans d'incloure-la en el mapa. A través dels casos registrats, en el cas que sigui necessari i dins de les possibilitats de cada node i de les organitzacions de suport, es dona suport legal i acompanyament a les persones afectades.

Durant el 2020, es va treballar en **l'informe de Xarxa Malla sobre la vulneració del dret a la protesta al 2019**⁹. Aquest es va publicar a inicis de 2021 perquè degut a la pandèmia de la COVID-19 no va ser possible publicar-lo durant el 2020.

L'any 2019 es van sistematitzar un total de 113 casos en forma de sancions administratives, obertura de processos judicials, identificacions arbitràries o altres pràctiques policials que vulneren l'exercici de drets, incloent l'ús excessiu de la força, sent les manifestacions més destacades quant als incidents relacionades amb el dret a l'habitatge, els feminismes, el moviment pel clima, les mobilitzacions a Catalunya i l'antifeixisme.

---

[9] Disponible a: http://defenderaquiendefiende.org/wp-content/uploads/2021/01/INFORME2019_v3.pdf

3.3. GÈNERE

a) Pràctiques feministes per fer front a la repressió

A inicis de l'any 2020, diferents membres de les àrees de Dret a la protesta, Gènere i Psicosocial d'Irídia van finalitzar l'informe **“Pràctiques feministes per fer front a la repressió”**^[1], que s'emmarca en el programa “Dones defensores segures. Construint democràcia i promovent drets humans a Mesoamèrica”, finançat per l'Agència Catalana de Cooperació al Desenvolupament (ACCD) de la Generalitat de Catalunya a la convocatòria 2017 i coordinat per Calala, Fondo de Mujeres.

DIMARTS 31 DE MARÇ A LES 17:30H

**PRESENTACIÓ
DE LA GUIA**

**PRÀCTIQUES
FEMINISTES
PER FER FRONT A LA
REPRESSIÓ**

Irídia

calala
Fondo de Mujeres

EL CUERPO
LA VIDA
LA TIERRA

Amb la participació de la defensora
dels drets humans i líder indígena
Lolita Chávez

ACTE PER VIDEOCONFERÈNCIA
Inscripcions a comunicacio@calala.org

[10] Disponible a: https://iridia.cat/wp-content/uploads/2020/04/0304_Informe_PractiquesFeministes_MQ.pdf

El document té com a finalitat estudiar i aprofundir en com l'aplicació d'una perspectiva feminista pot garantir la defensa dels drets humans i la protecció d'aquelles persones que, amb la seva acció social, els reivindiquen i els defensen. Així, prenent com a exemple les experiències i eines que han sorgit i s'han implementat a Mesoamèrica en contextos de repressió, l'informe identifica els impactes, les mesures de protecció i les mesures d'afrontament aplicables a entitats, moviments socials i col·lectius dedicats a la defensa dels drets socials, civils i polítics a Catalunya.

És a dir, a partir d'una aplicació de les perspectives feminista i psicosocial que ha tingut en compte els models aplicats per les defensores de drets humans a Mesoamèrica en contextos de repressió i persecució política, aquest informe detalla una sèrie d'eines de protecció i d'actuació aplicables en situacions de repressió que es considera que poden ser d'utilitat en el nostre context sociopolític. De manera més específica, l'informe va assenyalant diferents pràctiques que han de permetre la protecció i l'empoderament de les dones activistes i d'altres col·lectius (també activistes) que estan discriminats en les nostres societats, com serien, per exemple, els col·lectius racialitzats o el col·lectiu LGTBI.

El 31 de març de 2020, es va presentar l'informe de manera telemàtica, comptant amb la posterior participació de la líder indígena guatemalenca i defensora dels drets humans, Aura Lolita Chávez Ixcaquic. Lolita Chávez va compartir les experiències i sabers de les lluites a Mesoamèrica per a la defensa de la terra i el territori i els drets de les dones com a part del *Consejo de Pueblos K'iche's por la Defensa de la Vida, Madre Naturaleza, Tierra y Territorio (CPK)* de Guatemala, sorgit per a fer front a empreses extractivistes transnacionals que vulneren els drets humans de les comunitats als territoris.

→ Finançament

El treball elaborat ha estat finançat a través d'una contractació de serveis de Calala, Fondo de Mujeres, entitat receptora de la subvenció de l'ACCD. El total del servei era de 16.528,93 € dels quals durant el 2020 s'han executat 5.349,12 € per l'elaboració i presentació de l'informe.

3.4. MEMÒRIA HISTÒRICA

L'àrea de Memòria Històrica ha seguit treballant durant l'any 2020 en col·laboració amb la xarxa d'entitats memorialistes per posar de manifest les vulneracions de drets fonamentals per part de l'Estat durant la dictadura franquista i la transició i com aquesta vulneració es perpetua avui dia per la política d'impunitat implantada per l'Estat.

Si bé el context actual de restriccions per la COVID-19 ha dificultat poder seguir treballant plenament pel dret a la veritat, la justícia, la reparació i les garanties de no repetició, l'àrea s'ha adaptat i ha adaptat els seus projectes per poder tirar-los endavant.

a) Impunitats (Projecte Laietanes)

Durant l'any 2020 Irídia ha seguit treballant juntament amb l'Ateneu de Memòria Popular de Barcelona (AMP), dins el seu projecte "Laietanes", en la línia d'activitats "IMPUNITATS". En aquest marc, s'ha dut a terme l'elaboració de l'informe "Les tortures com a crims de lesa humanitat a la comissaria de Via Laietana durant el Franquisme", sobre la viabilitat jurídica de les querelles per tortures com a crims de lesa humanitat comesos durant el Franquisme. Aquest informe encarregat per l'AMP a Irídia anava acompanyat de l'informe històric de context sobre les tortures com a eina repressiva del règim i en concret els fets de Via Laietana que va elaborar l'historiador César Lorenzo.

L'informe inclou l'estudi jurídic del dret nacional i internacional així com els pronunciaments d'òrgans de seguiment internacionals i jurisprudència i conclou que els mateixos avalen la tesi de, no només la viabilitat d'obrir investigacions i enjudiciar les tortures del franquisme, sino de l'obligació de l'Estat de fer-ho. Estava previst presentar l'informe durant l'any 2020 en un acte presencial amb taules de debat sobre l'impacte de les impunitats tant a nivell jurídic com psicosocial. Finalment, no l'acte no es va poder celebrar i està a l'espera de poder-ho fer pròximament.

Aquest projecte forma part de la campanya “Memòria contra la impunitat de la tortura” que té per objectiu final la transformació de l'edifici de Via Laietana en un espai de memòria i la denúncia sobre la necessitat **que s'investiguin els crims de lesa humanitat comesos durant el franquisme.**

→ Finançament

L'informe s'ha finançat per part de l'Ateneu de Memòria Popular, amb una dotació de 3.198 € mitjançant serveis externs.

b) Participació en la xarxa estatal Encuentro por la Memoria en relació al projecte de Llei de Memòria Democràtica Estatal

El 2020 l'àrea de Memòria ha iniciat la seva participació en aquesta xarxa estatal d'entitats memorialistes que s'uneix per debatre i aportar al Anteproyecto de Ley de Memoria Democrática aprovat pel Govern Estatal el 15 de setembre de 2020 a fi d'incidir per una Llei que efectivament posi remei a anys de **manca de polítiques públiques reals que protegeixin i assegurin el dret a la veritat, justícia, reparació i garanties de no repetició.**

Juntament amb l'Ateneu de Memòria Popular, s'ha participat dels debats amb la resta d'entitats, concretament en matèria de dret a la justícia i s'ha col·laborat en l'elaboració del document “Conclusiones del V Encuentro Estatal de Colectivos de Memoria Histórica y de Víctimas del Franquismo celebrado el 10 y 24 de octubre de 2020; por una ley que ponga fin a la Impunidad del Franquismo” que conté una primera valoració de la proposta de Llei, estableix línies vermelles i fa propostes de polítiques públiques reals per a acabar amb la impunitat del franquisme i la transició.

3.5. PRESONS

L'àrea de Presons d'Irídia té per objectiu treballar en la **defensa dels drets de les persones preses i promoure canvis estructurals en el sistema penal** a través del monitoratge dels centres penitenciaris de Catalunya i la intervenció en cas que s'hi produeixin vulneracions dels drets humans. També té per objectiu contribuir a la **generació de diàleg al voltant de les presons i promoure un debat públic** sobre la necessitat de generar canvis per tal d'incorporar un sistema de penes alternatives a la privació de llibertat.

Durant l'any 2020, amb l'inici de la pandèmia de la COVID-19, l'àrea de Presons ha treballat en una campanya per garantir els drets de les persones privades de llibertat en el context de restricció de drets que es va derivar de la declaració de l'estat d'alarma. Aquesta campanya s'ha coordinat de manera conjunta amb altres entitats, com l'Observatori del Sistema Penal i els Drets Humans de la Universitat de Barcelona, i ha tingut per objectiu fer arribar a la Secretaria de Mesures Penals, Reinserció i Atenció a la Víctima (en endavant, SMPRAV) les **mesures urgents que calia adoptar per fer front a l'emergència sanitària a les presons catalanes**. Així mateix, un cop finalitzada l'etapa del confinament estricte a Catalunya, a finals de la primavera 2020, l'àrea ha treballat en una proposta de desconfinament a les presons catalanes que s'ha traslladat a la SMPRAV per a la seva implementació.

D'altra banda, durant l'any 2020 l'àrea de Presons ha dut a terme tres **formacions dirigides a públic extern** amb l'objectiu d'explicar el funcionament de l'entitat i de l'àrea, així com de sensibilitzar les persones oients i obrir el debat sobre la violència institucional i els casos de maltractament i tortures a les presons catalanes. Més concretament, s'han fet xerrades a l'Aula d'Extensió Universitària de Barberà del Vallès, a l'alumnat de primer curs del Grau en Criminologia de la Universitat Autònoma de Barcelona i al Col·legi d'Educadors i Educadores Socials de Catalunya.

3.6. ALTRES

a) International Trial Watch

Irídia va ser una de les entitats impulsores de la plataforma ***International Trial Watch - Catalan Referendum Case*** junt amb altres entitats dedicades a la defensa de drets i llibertats de la ciutadania –Col·lectiu Praga, Associació Catalana per a la Defensa dels Drets Humans, Institut de Drets Humans de Catalunya, Novact i Observatori del Sistema Penal i els Drets Humans de la Universitat de Barcelona. La plataforma va ser presentada el 17 de desembre de 2018 amb la finalitat de gestionar i facilitar la presència d'observadors estatals i internacionals al judici al Tribunal Suprem contra polítics i líders socials catalans que va començar el 12 de febrer de 2019.

Gràcies a la feina d'*International Trial Watch* es va fer possible la presència durant tot el judici d'observadors nacionals i internacionals. Concretament, van participar-hi 61 persones expertes: 40 observadors internacionals de 4 continents (Europa, Amèrica, Àfrica i Àsia), 10 acadèmics espanyols de diferents universitats i ex membres de la judicatura i 11 membres d'organitzacions de defensa de drets i llibertats de tot l'Estat espanyol (Madrid, València, Galícia, Andalusia, País Basc, Illes Balears i Catalunya).

El judici de la causa especial 20907/2017 es va iniciar el 12 de febrer i va finalitzar el 12 de juny de 2019, en un total de 52 sessions seguides al Tribunal Suprem de Madrid. La tasca que van dur a terme els observadors, va consistir en l'assistència al judici per tal de poder fer valoracions setmanals sobre el compliment dels drets humans durant el judici. Les valoracions de les persones observadores es feien públiques de forma setmanal, i tretze observadors també van preparar informes individuals analitzant la seva experiència en el procés, que també van ser publicats a la pàgina web de la plataforma. Al seu torn, per part de la plataforma es duen a terme relatories diàries de les sessions dels aspectes més rellevants ocorreguts al judici des de la perspectiva dels drets humans, que també es feien públiques a la pàgina web de la plataforma.

Un cop finalitzat el judici oral, la plataforma va fer públic un informe basat en la tasca d'observació duta a terme, al qual s'hi van adherir 16 organitzacions nacionals i internacionals. L'informe es va presentar públicament en un acte al CCCB de Barcelona el dia 9 de juliol de 2019, i s'hi recullen principalment aspectes del judici oral, però també qüestions processals derivades de la fase d'instrucció. Les consideracions producte de l'observació es van agrupar en dos blocs: les referides als aspectes substantius de la causa i les relatives als aspectes processals.

En l'aspecte internacional, el juliol de 2019, International Trial Watch va presentar **l'Informe Ombra a l'Alt Comissionat de les Nacions Unides pels Drets Humans per la seva consideració en el marc de l'Examen Periòdic Universal d'Espanya** que havia de tenir lloc el 22 de gener de 2020. Aquest Informe Ombra va tenir-se en compte per elaborar l'Informe de l'Oficina de l'Alt Comissionat de les Nacions Unides pels Drets Humans (A/HRC/WG.6/35/ESP/3).

La sentència 459/2019 del Tribunal Suprem es va fer pública el 14 d'octubre de 2019 i la plataforma va presentar la seva valoració fàctico-jurídica un mes després, el 14 de novembre de 2019, en un acte públic a Madrid. Després d'una anàlisi detallada de la sentència, la plataforma va concloure que el procés i la sentència conculquen els següents principis i drets: **el principi de legalitat penal, el dret a la llibertat, la llibertat d'expressió, la llibertat ideològica, el dret de reunió pacífica i el lliure exercici de càrrec públic representatiu, així com el dret a un procés degut i amb totes les garanties**. A la valoració s'hi van adherir 28 entitats nacionals i internacionals i després d'una breu una campanya d'adhesions de juristes, 620 juristes d'Espanya i de tot el món van mostrar el seu suport a l'informe.

Durant l'any 2020, es va estar remodelant la pàgina web de la plataforma per tal de fer-la accessible i intuïtiva, de manera que tots els materials generats (relatories, valoracions setmanals, informes i documentació bàsica del procés) siguin fàcilment consultables. La pàgina web és www.internationaltrialwatch.org i es considera que té un valor fonamental per deixar constància de tot allò succeït i els impactes que ha tingut en els drets humans. És per això que es va dur a terme un acte de presentació públic el dia 10 de juny de 2020, on hi van participar membres de la plataforma i un dels observadors del judici: Claudio Paterniti d'Antigone. Donada la importància com a eina de consulta, s'ha previst seguir assumint les despeses d'hospedatge de la pàgina web com a mínim durant els propers 7 anys.

Finalment, i en relació al finançament, cal destacar que la Plataforma ha estat finançada únicament amb les donacions de la ciutadania i és independent de qualsevol partit polític o organització.

→ Finançament

El 2020 el projecte ha suposat una despesa de 10.646,33 €, els quals s'han gastat a partir dels 169.581,33 € que es van rebre el 2019 de les aportacions individuals rebudes, dels quals se'n van gastar 4.323,08 € el 2018, 151.423,50 € el 2019, i resta una part per assegurar el manteniment dels objectius de visibilització de la plataforma durant 7 anys més. Pot consultar-se l'auditoria econòmica del projecte a la web de la plataforma i al web d'Irídia.

b) NETPRALAT

“NETworking to strengthen PRe trial procedural rights by prActice oriented cross border LAwyers Training”

El projecte **NETPRALAT** es va iniciar a l'octubre de 2018 i tenia prevista una duració total de 24 mesos, fins al setembre de 2020. Degut a les conseqüències de la COVID-19 la Comissió Europea, finançadora del projecte a través del seu fons de Justícia, va acordar-ne la pròrroga per 6 mesos més, fins al març de 2021.

Aquest projecte té per objectiu contribuir a l'aplicació efectiva de les Directives 2010/64/UE sobre els drets d'interpretació i traducció, 2012/13/UE sobre el dret a la informació, 2013/48/UE sobre el dret d'accés a un advocat/da en relació amb els procediments previs al judici, reforçant els coneixements i les aptituds pràctiques que necessiten els professionals de la justícia per a facilitar els drets processals de persones detingudes i vulnerables i reforçar certs aspectes dels **drets de les persones detingudes en els procediments previs al judici**.

Aquest projecte està integrat per diferents entitats sòcies: el Consell de l'Advocacia Catalana (CICAC), la Universitat de Maastricht (UM), l'Institut de Monitoreig pels Drets Humans de Lituània (HRMI), el Consell de Col·legis d'Advocats de Polònia (NRA), l'Associació Irídia Centre per la defensa dels drets Humans (IRIDIA), l'Associació Europea de Traductors i Intèrprets Jurats (EULITA).

Al llarg del 2020 s'ha seguit amb la implementació del projecte, en concret:

Adaptació de la formació a la jurisdicció espanyola

S'ha dut a terme la creació d'un comitè de persones expertes, del qual ha format part Irídia, per a l'adaptació dels materials i la formació europea a la jurisdicció espanyola. S'ha adaptat el contingut de la formació, concretament al dret intern estatal, però també a la idiosincràsia de les detencions i el funcionament real a les comissaries de l'Estat espanyol i al paper dels advocats i advocades en la defensa de les persones detingudes. Aquesta adaptació ha resultat en nous materials per a la formació, així com una nova “Guia per a formadors i formadores”.

Implementació de dues formacions pilot a l'Estat espanyol

La primera formació d'àmbit estatal estava prevista just abans de la declaració de l'Estat d'Alarma. Una formació pràctica per als advocats i advocades penalistes per compartir i assolir les habilitats necessàries per representar persones detingudes en etapes preliminars del procés penal, amb especial atenció als interrogatoris, treballar amb intèrprets, avaluar necessitats especials de persones detingudes i actuar davant de possibles situacions de maltractament.

Les formacions presencials van haver de ser suspeses i, davant la restricció de la mobilitat durant tot l'any 2020, es va optar per adaptar la formació presencial a un format telemàtic, assegurant que seguís sent una formació pràctica i dinàmica amb molta participació.

Coordinació del projecte

Al llarg de l'any s'han seguit celebrant diverses reunions de coordinació del projecte a fi de solucionar les dificultats i debatre i consensuar les estratègies d'implementació del projecte. S'han sostingut diverses reunions telemàtiques entre les entitats sòcies per tractar activitats específiques.

Dinamització de la Xarxa Internacional d'Intercanvi

Al llarg del 2020 s'ha seguit dinamitzant la Xarxa Internacional d'Intercanvi, una eina per facilitar la cooperació i l'intercanvi de coneixements entre professionals jurídics de diferents estats membres de la Unió Europea per tal d'implementar de forma efectiva les directives de la UE i salvaguardar els drets processals de les persones investigades en els procediments previs al judici. A fi de dinamitzar la Xarxa, s'ha implementat una estratègia amb un doble objectiu: guanyar més participants a la xarxa i incrementar la seva participació, proposant activitats interessants per als advocats i advocades (seminaris web, anàlisi de jurisprudència, anàlisi comparativa entre jurisdiccions).

→ Finançament

La subvenció atorgada a Irídia per part de la Comissió Europea per la realització del projecte ha estat d'un total de 37.231,72 € a repartir entre els 30 mesos que ha durat el projecte finalment, dels quals durant el 2020 s'han executat 6.604,59 €. El gruix del projecte es destina a 2021 ja que la dedicació del personal prevista augmentarà respecte el 2020 en el qual les activitats s'han vist paralitzades.

c) Psicosocial: Elaboració de la guia “Recomanacions per la cura i el benestar en temps de confinament”

Degut a la situació d'emergència sanitària causada per la COVID-19 i el conseqüent confinament domiciliari, l'Equip Psicosocial d'Irdia ha realitzat una guia de “Recomanacions per la cura i el benestar en temps de confinament”^[11] dirigida a la població general. En manual està dividit en recomanacions a nivell individual, familiar i comunitari. Se'n va fer difusió a través de les xarxes socials així com de l'enviament a les persones sòcies d'Irdia. L'objectiu de la realització de la guia va ser la de contribuir a **millorar el benestar emocional de la població en un context excepcional** com va ser la crisi sanitària causada per la COVID-19.

---

[11] Disponible a: <https://iridia.cat/wp-content/uploads/2020/03/Recomanacions-Confinament-IRI%CC%81DIA-1.pdf>

4. Campanyes

Les campanyes tenen com a objectiu sensibilitzar a la ciutadania i denunciar situacions de vulneració de drets civils i polítics, així com promoure millores legislatives en relació amb els objectius estratègics de l'entitat. Es construeixen a partir del treball de les diferents àrees i litigis estratègics que duu a terme el SAIDAVI i ens ajuden a donar a conèixer què fa l'entitat per tal de fer créixer la nostra base social. En la majoria dels casos treballem en col·laboració amb altres entitats, amb les quals Irídia manté una comunicació fluida i un treball coordinat.

Al llarg del 2020 l'àrea de Comunicació d'Irídia ha treballat en un total de 4 campanyes, 3 de les quals han estat plenament vinculades amb la situació sanitària, política i social que s'ha viscut en relació amb la pandèmia per la COVID-19. L'estratègia d'aquestes campanyes es defineix dins de l'equip de comunicació i incidència en coordinació amb les àrees de treball i consisteix en una combinació de treball comunicatiu actiu a xarxes socials, fomentant la presència dels debats en els mitjans de comunicació i duent a terme relacions amb les institucions a través de reunions amb actors institucionals i socials clau. A més, amb la finalitat d'alimentar aquestes campanyes s'utilitza l'espai de la Plenària, on participa la totalitat de les persones integrants de l'entitat, per generar consensos i posicionaments polítics de l'entitat.

#CIErreYA

Una de les primeres campanyes va ser la de #CIErreYA, relacionada amb la consecució de fer complir la recomanació de l'Alt Comissionat de Drets Humans de l'ONU en relació amb la conveniència que els centres de detenció de persones migrants es tanquessin en el context de la pandèmia. A més, el fet que les fronteres fossin tancades, així com el temps màxim de detenció de 60 dies convertien la situació en insostenible. A la fi del mes de març es va decretar el tancament temporal del CIE de Barcelona i es va estendre a la resta de CIEs de l'Estat en les següents setmanes.

La campanya #CIErreYA, també anomenada LibertadyCIErre, es va tirar endavant al costat de diferents col·lectius de tot l'Estat en el marc de la Campanya Estatal pel Tancament dels CIE. Les tasques principals que es van dur a terme van ser, per una banda, un treball reiteratiu de la importància del tancament en situació sanitària complexa, i per l'altra, l'enviament comunicats conjunts amb altres organitzacions (Migrastudium, SOS Racisme, Tanquem els CIE) a les autoritats i a la premsa. Aquesta tasca va tenir un alt impacte mediàtic, i Irídia va sortir directa o indirectament en un total d' almenys 30 notícies de premsa. Tots els comunicats es van penjar a la pàgina web.

#DretsPresesCOVID

La segona de les campanyes que s'ha desenvolupat ha estat la de #DretsPresesCOVID, relacionada amb els drets de les persones privades de llibertat en el context de la pandèmia. Es va dur a terme d'una banda a nivell català al costat de l'Observatori del Sistema Penal i els Drets Humans (OSPDH) i l'Associació Catalana de Defensa dels Drets Humans (ACDDH), i d'altra a nivell estatal amb diferents entitats com l'Asociación Pro Derechos Humanos de Andalucía (APDHA) o Salhaketa Navarra.

En aquest marc es va aconseguir que es facilitessin tercers graus per a persones que estiguessin en situació adequada per no haver d'estar a la presó, així com la incorporació de sistemes de videotrucades entre els presos i preses i els seus familiars. L'objectiu era, a més de facilitar el contacte de les persones preses amb les famílies, garantir mecanismes de contacte amb l'exterior davant la situació de pandèmia i la possible generació de situacions de violència institucional.

La campanya va començar sota el lema #TercerGrauACasa, amb una càpsula de vídeo de les diferents entitats, i va anar incidint en la necessitat de garantir el contacte de les persones preses amb l'exterior, evitar situacions perilloses a nivell sanitari i prevenir situacions de violència institucional. Les tasques principals que es van dur a terme van ser, d'una banda, un treball reiteratiu de la importància dels drets de les persones preses en situació sanitària complexa, i d'altra banda, l'enviament de comunicats conjunts amb les altres organitzacions, que es van anar penjant a la pàgina web i que van sortir reflectits en alguns articles de premsa.

MESURES PER A GARANTIR ELS DRETS DE LES PERSONES PRIVADES DE LA LLIBERTAT DAVANT L'EMERGÈNCIA DE LA COVID-19
#DRETPRESESCOVIDI9

 GARANTIR LES COMUNICACIONS A TRAVÉS DE LOCUTORIS
EN CAS DE NO SER POSSIBLE, GARANTIR EL CONTACTE MITJANÇANT VIDEOTRUCADES

ESTABLIR 5 TRUCADES GRATUÏTES SETMANALMENT I AMPLIAR L'HORARI DE CABINES

 GARANTIR CONDICIONS HIGIÈNIQUES DIGNES ALS PRESOS I PRESES EN QUARENTENA

DOTAR DE MATERIAL PREVENTIU SANITARI (MASCARETES, GUANTS, SABÓ...) A TOTES LES PERSONES PRESES I PERSONAL SANITARI

 ESTABLIR UN CANAL D'INFORMACIÓ PERMANENT ENTRE EL DEPARTAMENT DE JUSTÍCIA I LES FAMÍLIES DE LES PERSONES PRIVADES DE LLIBERTAT

FOMENTAR MESURES PER A REDUIR LA POBLACIÓ RECLUSA

#AlarmaConDerechos

D'altra banda, durant els mesos de març a juny i amb motiu de la gestió policial de la pandèmia i el decret de confinament domiciliari, com a entitat es va dur a terme una tasca de monitoratge dels cossos de seguretat a tot l'Estat a fi d'assegurar-ne la correcta gestió. Davant la declaració de l'Estat d'Alarma es va desenvolupar, al costat de Novact i en el marc de la plataforma *Defender a quien Defiende*, una campanya per a promoure el respecte als drets humans en un context de limitació dels drets fonamentals fruit de l'emergència sanitària.

Aquesta campanya es va titular #AlarmaConDerechos i va tenir un fort impacte en xarxes, utilitzant aquest hashtag per denunciar les situacions de vulneracions de drets que es va detectar des del servei i també amb els vídeos que es van publicar a les xarxes socials gravats per veïns i veïnes des dels balcons. En aquest context vam fer una forta tasca de sensibilització i denúncia de les vulneracions comeses en aquesta situació d'excepcionalitat jurídica. Vam enviar també comunicats a la premsa i els vam penjar a la pàgina web, i vam aparèixer com a font directa o indirecta en diversos mitjans de comunicació escrits, ràdio i televisió. La campanya #AlarmaConDerechos va identificar, visibilitzar, i permetre assessorar i denunciar casos de violència institucional, d'ús desproporcionat de la força, de retencions i detencions arbitràries i d'imposició de multes administratives a tot l'Estat espanyol, però sobretot a la ciutat de Barcelona.

#LaImpunitatAJudici

Un cop la situació va començar a normalitzar-se, a l'octubre de 2020, Irídia va engegar una campanya de micromecenatge mitjançant la plataforma Goteo per a ampliar la base social de l'entitat que posava el focus en els casos que porta l'entitat: #LaImpunitatAJudici. La campanya va posar de relleu la necessitat de rebre suport de la ciutadania per portar a judici als responsables de la violència policial de l'1 d'Octubre de 2017, de la violència policial de l'octubre de 2019 en el context post-sentència i també del racisme policial, entre d'altres.

Per a aquesta campanya es va elaborar 7 càpsules de vídeo, 4 de les quals estan relacionades directament amb els litigis: una primera sobre #ViolènciaPolicia-110AJudici, on vam posar al centre les imputacions dels agents a cada escola, amb imatges d'arxiu, en relació a les 13 víctimes representades. La segona va tractar sobre la revelació de les dades referents a agents imputats i víctimes representades de les protestes de la tardor de 2019. Un altre vídeo es va dedicar específicament a donar informació sobre el jove que va perdre l'ull el 14 d'octubre a l'aeroport. Per últim, des de l'àrea de Comunicació es gravar un vídeo amb algunes de les víctimes que representem, que posa al centre la visibilització del dany psicosocial que produeix la violència institucional a les persones afectades.

En aquesta campanya ha estat essencial donar centralitat als litigis que tirem endavant a nivell comunicatiu. En aquest sentit s'ha treballat i desenvolupat una estratègia comunicativa que busca posar en valor el què fa i el què ha aconseguit Irídia com a entitat defensora dels drets humans, posant l'atenció en la importància d'incidir en les polítiques públiques. Es van enviar convocatòries i notes de premsa a periodistes i es va fer un fort treball comunicatiu a les xarxes socials, informant contínuament sobre les dades del servei, agents investigats i imputacions, amb alguns detalls de casos concrets. El mateix 14 d'octubre es va dur a terme una roda de premsa telemàtica d'actualització dels casos que porta l'entitat en relació a l'octubre de 2019, a la que van assistir un total de 10 mitjans de comunicació, i on es va posar èmfasi en el cas del jove que va perdre l'ull a l'aeroport.

Per altra banda, també va haver-hi un suport i una estratègia comunicativa important sobre l'actualització dels casos de l'1-O, com el de Roger Español. El cas concret de la puntada de peu voladora a l'IES Pau Claris va ser especialment rellevant, sortint a un total de 22 notícies en diferents mitjans quan Irídia informar sobre la identificació i imputació de l'agent responsable. Aquesta notícia va tenir un ressò especialment mediàtic i va comportar un augment de les interaccions a les xarxes socials de l'entitat.

Des de l'àrea de Comunicació d'Irídia s'ha seguit implementant una estratègia comunicativa focalitzada en les xarxes socials, entenent la seva utilitat en la facilitat, simplicitat i rapidesa en la transmissió d'informació, tant de la tasca de l'entitat com del context polític i social. Un dels objectius centrals de la comunicació ha estat oferir informació rigorosa a la societat sobre l'evolució dels casos que porta Irídia. Les càpsules de vídeo van tenir-hi un impacte molt positiu.

Durant la campanya, des de l'equip de comunicació es va decidir innovar duent a terme per primera vegada la iniciativa "Irídia conversa amb 2020", amb quatre debats distesos a través d'Instagram Live. El dia 13 d'octubre van començar el cicle Sani Ladan, activista i mediador intercultural, i Edith Espinola, portaveu de #RegularizaciónYa, moderades per l'Andrés García Berrio, amb una conversa sobre racisme i deportacions.

El 20 d'octubre l'advocada i activista pels drets humans Pastora Filigrana i l'Anaïs Franquesa van parlar sobre protesta i violència institucional. El dia 27, l'Alejandro Torrús, periodista de Público, i l'Anaïs Franquesa van debatre sobre memòria històrica. Per concloure aquest cicle, el dia 3 de novembre la Kathy Sey, actriu i cantant afrodescendent, i el Lamine Bathily, Portaveu del Sindicat de Manters, van parlar sobre racisme policial, moderades per l'Andrés García Berrio.

A més a més, com a recompensa de la campanya de micromecenatge es van encarregar bosses de tela blanca amb una il·lustració, feta per l'artista Joan Manel, que representa simbòlicament la feina que fa Irídia. La serigrafia de les bosses es va fer a través de Monestereo, una iniciativa del barri de Sants que treballa amb material ecosostenible.

Irídia www.iridia.cat

IRÍDIA CONVERSA AMB 2020	
oct 13	Sani Ladan i Edith Espinola hrs 19:00 RACISME I DEPORTACIONS
oct 20	Pastora Filigrana hrs 19:30 PROTESTA I VIOLÈNCIA INSTITUCIONAL
oct 27	Alejandro Torrús hrs 19:00 MEMÒRIA HISTÒRICA
nov 03	Kathy Sey i Lamine Bathily hrs 19:00 RACISME POLICIAL

#LalpunitatAJudici
#5anysIrídia

5. Comunicació, incidència i repercussió als mitjans

5.1. COMUNICACIÓ

La comunicació és un dels principals eixos vertebradors d'Irídia. Ha estat a través d'aquesta tasca que s'ha aconseguit consolidar el nivell d'incidència de l'entitat en només 5 anys. **Una bona estratègia comunicativa és imprescindible per tal d'incidir i transformar la realitat social i política.** L'objectiu principal d'aquesta àrea és donar a conèixer el que fa dia a dia Irídia a la població en general, a les institucions i als partits polítics, transmetent l'enfocament de l'entitat en matèria de drets humans mitjançant les xarxes socials pròpies i els mitjans de comunicació i fent difusió a través de projectes realitzats conjuntament amb organitzacions afins, a més de ser un altaveu i una eina que es posa a disposició de la ciutadania per denunciar les vulneracions de drets humans a Catalunya i al món.

En aquest sentit, els litigis estratègics són una de les nostres eines principals d'incidència política, a partir de les quals pretenem generar impactes en les estructures estatals, entenent que aquestes vulneracions no són casos aïllats. També es fa difusió dels projectes que s'executen des de les diferents àrees de treball, publicant informació relativa a informes, actes o formacions.

La denúncia de vulneracions de drets humans tant a Barcelona com a la resta del món i la difusió de la feina que fa el teixit associatiu per tal de revertir aquesta situació incideix en l'imaginari col·lectiu des d'una perspectiva crítica però a la vegada empoderadora, fent especial èmfasi en la publicació de notícies i reportatges elaborats per diversos mitjans de comunicació relacionats amb els drets humans, sempre contrastant les fonts, i en la denúncia de vulneracions de drets en context de protesta, espai públic o privació de llibertat amb una comunicació ràpida i rigorosa, fent servir les imatges que posa a disposició la ciutadania.

Les campanyes són també una de les principals tasques de l'àrea de Comunicació i Incidència, dutes a terme de manera coordinada amb les àrees de treball i altres col·lectius i organitzacions implicades. Per a definir les campanyes Irídia posa al centre la creativitat i s'experimenta amb diverses eines i formats audiovisuals i gràfics per tal que siguin atractives i generin impacte visual i de contingut, amb molta cura del disseny gràfic, el material audiovisual i la qualitat de les fotografies, i amb presència, si cal, de la imatge corporativa de l'entitat.

5.2. INCIDÈNCIA

Irídia es posiciona en front els drets fonamentals actuals establint com a objectius principals la incidència política, sempre a través d'una mirada psicosocial, feminista i interseccional. A través de les campanyes comunicatives i la difusió de la feina feta a les diverses àrees de treball, es busca:

- Incidir en les decisions polítiques institucionals.
- Incidir en les campanyes electorals.
- Incidir en els discursos de partits polítics per tal que incorporin els drets humans com a eix fonamental dels seus objectius polítics.
- Incidir en els discursos i pràctiques socials.
- Incidir en els cossos policials com a servei públic que hauria de ser de proximitat, generant un marc de relació fluïda i un espai de reflexió amb l'objectiu de canviar el seu funcionament intern.

Durant el 2020, el treball d'incidència s'ha centrat principalment en els següents punts:

a) Identificació correcta dels agents de MMEE en funcions d'ordre públic.

La campanya d'identificació policial dels agents del Cos de Mossos d'Esquadra que compleixen funcions d'ordre públic, la més rellevant de l'any, s'ha treballat conjuntament amb Amnistia Internacional Catalunya. Aquesta campanya respon a la necessitat d'acabar amb la impunitat en casos de violència policial, objecte de litigi estratègic. Donada la rellevància d'aquest objectiu s'ha treballat amb una campanya consistent en la visibilització de la manca d'identificació de molts agents en funcions d'ordre públic i les seves conseqüències, així com en el diàleg institucional que va articular la reforma de la normativa que es va aprovar al parlament el novembre de 2019¹¹.

La implementació de la reforma es va dur a terme durant l'any 2020 a l'àrea de Brigada Mòbil del cos de Mossos d'Esquadra. Resten pendents de la seva implementació a les unitats ARRO del cos de Mossos d'Esquadra. Es un gran avanç en la defensa del drets humans.

b) Creació d'una comissió sobre racisme institucional al Parlament de Catalunya.

El 8 de Juliol de 2020 es va aprovar al Parlament la constitució d'una comissió d'estudi del racisme en la gestió de la seguretat. El seu objectiu era establir una diagnosi compartida sobre les mesures que caldria prendre per evitar qualsevol discriminació racial en la gestió de la seguretat pública i privada. Es va constituir la Comissió però no es va concloure ja que es va acabar la legislatura de manera anticipada. Hi ha el compromís dels grups parlamentaris de tornar a crear-la en aquesta nova legislatura.

c) Presentació amb Amnistia Internacional d'una proposta de Proposició No de Llei per introduir mecanismes de control a l'ús de pistoles elèctriques tàser al Congrés dels Diputats.

A la PNL presentada als grups parlamentaris Irídia va proposar sol·licitar garantir la formació dels agents i prohibir l'ús de descàrrega "reiterada o prolongada", així com que aquest dispositiu s'utilitzi "contra determinats col·lectius", citant a "menors d'edat, persones amb alteracions emocionals o incapacitat mental o física, o persones sota l'efecte de les drogues". Així mateix es va sol·licitar que es procedeixi a l'enregistrament de totes les actuacions en les quals s'emprin tàser així com que el seu ús es limiti de manera clara a situacions excepcionals. La Proposició No de Llei ha sigut presentada per un grup parlamentari i properament es durà a terme la votació a la Comissió d'Interior del Congrés dels Diputats i Diputades.

5.3. REPERCUSIÓ ALS MITJANS I XX.SS.

Irídia ha consolidat durant el 2020 relacions amb diversos mitjans de comunicació tant catalans com estatals. S'han establert relacions de confiança amb periodistes que en nombroses ocasions prenen Irídia com a font de referència, o sol·liciten la visió d'Irídia sobre una temàtica concreta tant en relació amb els casos i projectes que porta Irídia com en referència a temes d'actualitat relacionats amb la defensa dels drets humans.

Aquest any Irídia ha tornat a tenir una presència significativa als mitjans, en diversos formats, des de premsa escrita –notícies, entrevistes personals i en profunditat, reportatges, articles d'opinió–, fins a programes de ràdio i diverses intervencions a la televisió, en contextos de rodes de premsa, entrevistes, reportatges, debats i documentals.

Irídia s'ha consolidat com una entitat de referència en matèria de drets humans i violència institucional, apareixent en diversos programes de TV, tertúlies, espais de ràdio i entrevistes de premsa escrita a diferents mitjans autonòmics i estatals. Durant el 2020 Irídia ha aparegut a l'ARA, La Directa, el Punt Avui, la Xarxa.net, El País, eldiario.es, TV3 (Els Matins, els informatius, Planta Baixa, 30 minuts, Tot es Mou i Sense Ficció), La Vanguardia, Público, Catalunya Ràdio, VilaWeb, El Temps, betevé, Cadena SER, el Nacional.cat, La República, la COPE, ACN, EFE, Europa Press, Mediacat, Etb, RTVE, La Sexta, Tele 5 i Antena 3.

Per altra banda, les xarxes socials són un dels eixos cabdals de la nostra tasca comunicativa, especialment pel que fa a la connexió directa i immediata entre la feina que fem i la ciutadania. Les xarxes possibiliten a l'entitat generar un diàleg obert amb la ciutadania i un espai comunicatiu a través del qual cada usuària pot fer ús de la informació d'Irídia, i això moltes vegades genera un creixement exponencial de l'impacte en matèria d'incidència política.

A més, Irídia posa a disposició de les seves seguidores informació rigorosa i útil envers les vulneracions de drets humans, combinant peces periodístiques, informes propis i d'altres entitats, material audiovisual, informació sobre els esdeveniments d'Irídia i els d'altres col·lectius i un seguiment diari sobre l'actualitat. També es fa ús de les xarxes socials com una plataforma de denúncia i d'interpel·lació a les institucions, on sovint es demana que es depurin responsabilitats.

L'any 2018 Irídia va fer pública una nova imatge corporativa que té principal difusió a través de la nostra web. Durant el 2019 es va anar completant i enriquint aquesta plataforma amb informació sobre el que fa l'entitat en el seu dia a dia en funció de l'àrea de treball, les campanyes i material audiovisual. Durant aquest 2020 es va actualitzar la pàgina web amb noves pestanyes d'informació més curiosa i en profunditat, com són l'apartat de Publicacions, amb tots els informes publicats, i Transparència, amb els Comptes Anuals, Documentació, Balanç Social i Finançament. A més a més, es va actualitzar l'apartat de Col·labora i es va crear un apartat especial, l'Àrea de Sòcies, amb usuari i contrasenya, per tal d'habilitar un espai privat pels tràmits de les persones sòcies. Durant l'any 2020, un total de 64.301 usuàries van visitar la pàgina principal de la web d'Irídia.

En l'actualitat les nostres xifres a les xarxes socials són les següents:

45.800 seguidors a Twitter
(6.000 més que l'any anterior).

5.552 seguidors a Instagram
(2.152 més que l'any anterior).

10.616 seguidors a Facebook
(888 més que l'any anterior).

Paral·lelament, Irídia també compta amb un canal de **Telegram** amb un total de **2.643 persones subscrietes** a les quals s'ha informat periòdicament dels avanços que s'anaven produint en la matèria i sensibilització envers les vulneracions de drets humans a Catalunya i el món.

6. Finançament

Des de l'àrea d'economia i comptabilitat es treballa per aconseguir que Irídia sigui una entitat sostenible des del punt de vista econòmic i independent des del punt de vista polític. S'entén que les tasques que es duen a terme no es podrien realitzar si no es combinés el treball remunerat amb l'activisme, i és per això que algunes de les accions que Irídia realitza no compten amb un finançament propi, però en tots els casos estan integrades per un equip que les recolza.

Irídia és una associació sense ànim de lucre, finançada per subvencions públiques, subvencions privades, donacions i serveis externs. S'aposta per un equilibri entre les diverses fonts de finançament, donant prioritat a **les donacions ja que aquestes tenen per objectiu la construcció d'un projecte col·lectiu de defensa dels drets humans.**

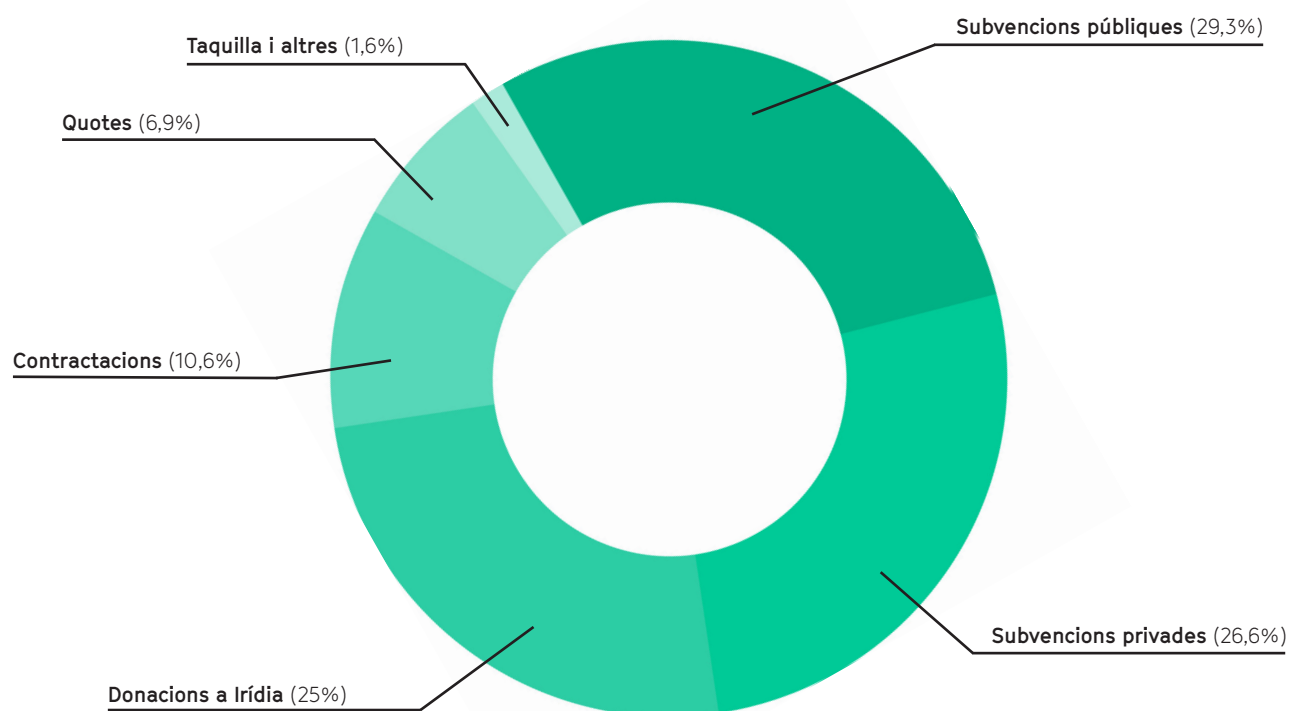
Aquest any ha estat el primer període d'execució de la subvenció atorgada pel Fons de Contribucions Voluntàries de les NNUU per les Víctimes de la Tortura, una de les principals fonts de finançament del SAIDAVI. Cal destacar també, que malgrat la COVID-19 ha afectat moltes de les activitats dels projectes, l'entitat no s'ha vist greument afectada en la seva activitat i el pressupost previst s'ha pogut assolir gairebé en la seva totalitat.

Ingressos

El total d'ingressos del 2020 d'Irídia ha estat de **366.536,20 €** (números provisionals). Els ingressos d'Irídia, com hem mencionat prèviament, es divideixen entre donacions, subvencions públiques i privades, contractacions de serveis externs, quotes de socis i sòcies, i ingressos per la venda de taquilla en esdeveniments. Com a entitat, els ingressos es comptabilitzen tenint en compte l'execució corresponent a l'any.

Ingressos Irídia 2020

El 29,3 % del finançament d'Irídia ha estat a través de subvencions públiques, rebent un total de 107.573,57 €. Les subvencions corresponents al 2020 de les diferent administracions i departaments són les que es llisten a continuació (amb el detall del període d'execució de la subvenció):

- **Ajuntament de Barcelona:**
  - Departament de Drets de Ciutadania 2020
  - Economia Cooperativa, Social i Solidària i Consum 2020
  - Justícia Global i Cooperació Internacional (en agrupació amb l'Associació Novact) 2019-2020
- **Diputació de Barcelona:**
  - Cooperació al Desenvolupament de la Direcció de Relacions Internacionals (agrupació amb l'Associació Novact) 2018-2021
- **Generalitat de Catalunya:**
  - Departament de Treball, Afers Socials i Famílies 2020
- **Comissió Europea:**
  - Justice and consumers (en agrupació amb el CICAC i altres) 2018-2021

	Total de la subvenció	Total de la subvenció atorgada a Irídia	% execució durant el 2020	Total corresponent al 2020
Ajuntament de Barcelona				60.975,50 €
Departament de Drets de Ciutadania	20.000 €	20.000 €	100 %	20.000,00 €
Economia Cooperativa, Social i Solidària i Consum	9.500 €	9.500 €	49 %	4.695,33 €
Justícia Global i Cooperació Internacional	37.800 €	37.800 €	96 %	36.280,17 €
Diputació de Barcelona				16.770,28 €
Cooperació al Desenvolupament de la Direcció de Relacions Internacionals	79.609,20 €	37.838,55 €	44 %	16.770,28 €
Generalitat de Catalunya				23.223,20 €
Departament de Treball, Afers Socials i Famílies	23.223,20 €	23.223,20 €	100 %	23.223,20 €
Comissió Europea	377.602,63 €	37.231,72 €	18 %	6.604,59 €
Total subvencions públiques corresponents al 2020				107.573,57 €

Un 25% dels ingressos han estat procedents de donacions destinades a Irídia, essent el total de 91.820,76€. Les **donacions** poden anar destinades a algun dels nostres projectes en concret o a l'entitat en general, fent possible una estructura sòlida que permet desenvolupar tots els projectes. 34.690€ de les donacions provenen de la campanya de micromecenatge duta a terme, titulada "La impunitat a judici". Algunes de les recompenses del *crowdfunding* eren fer-se soci d'Irídia, així que es preveu que, igual que altres anys, en un futur aquestes donacions es consolidin passant a ser quotes de socis i sòcies.

El 26,6% del finançament total d'Irídia el 2020 ha estat de **subvencions privades**, essent el total de 97.502,12€. Les fonts de finançament privat són l'Oficina de l'Alt Comissionat de Nacions Unides pels Drets Humans - OHCHR, a través del Fons Voluntari de les Nacions Unides per les Víctimes de la Tortura, Intermón Oxfam a través del Programa Domèstic, i la Fundació per a la Promoció de la Iniciativa per a una Societat Oberta a Europa (OSIFE) a través d'un conveni de 3 anys atorgat el 2018.

	Total concedit	% execució durant el 2020	Total corresponent al 2020
OSIFE	132.552,90 €	35 %	46.103,41 €
Fons Voluntari de les Nacions Unides per les Víctimes de la Tortura	32.242,80 €	100 %	32.242,80 €
Programa Domèstic 2019 Intermón Oxfam	10.000 €	85 %	8489,88 €
Programa Domèstic 2020 Intermón Oxfam	10.000 €	75 %	7.488,09 €
Informe Executiu Frontera Sud 2020-2021	7.000 €	47 %	3.177,94
Total de subvencions privades corresponents al 2020			97.502,12 €

El 10,6% del finançament del 2020 han estat **contractacions** puntuals per l'elaboració d'informes, formacions, xerrades, assessoraments i realització de jornades o campanyes. En total els ingressos per serveis externs ha estat de 38.397,47 €. Les contractacions han estat per part de Calala Fondo de Mujeres, l'Associació Novact, la Universitat de Barcelona, Òmnium Cultural, l'Ateneu de Memòria Popular, l'Ajuntament de Palma, la Fundació Autònoma Solidària, i altres. Els ingressos obtinguts de contractacions es destinen tant a l'estructura interna de l'entitat com als diversos projectes en funció de la tipologia de contractació.

El 6,9% del finançament d'Irídia del 2020 ha estat de les **quotes** dels membres associats, tot i que aquest percentatge està en fase de constant creixement. Durant el 2020, 1.023 persones noves s'han fet sòcies d'Irídia, essent a final d'any un total de 1.342 socis i sòcies, i una recaptació de 25.242,28€. Gràcies a totes les persones que han fet donacions o aporten una quota Irídia pot seguir protegint i promovent activament la justícia. És possible associar-se i formar part de la comunitat de persones compromeses amb els drets humans a través de la nostra pàgina web: iridia.cat/fem-iridia.

Finalment la partida de **taquilla i altres**, no s'ha pogut realitzar com normalment ja que per la COVID-19 no ha estat possible la celebració d'actes. No obstant, Irídia ha rebut el **Premi de Civisme 2019** de la Generalitat de Catalunya, de 1.000€ i un ajut econòmic extraordinari per entitats del tercer sector de 5.000€.

Despeses

El total de despeses d'Irídia del 2020 ha estat de **356.797,88 €** (números provisionals). A Irídia la major part de les despeses són els **recursos humans** propis de l'entitat: aquest any, un 74% del total de les despeses han estat destinades a la remuneració del personal, essent el total de 265.775,74 €, amb una mitjana de 17 persones contractades.

Tanmateix, algunes tasques requereixen la contractació de **serveis professionals externs**, com la col·laboració de periodistes i fotògrafs, col·laboracions en l'elaboració d'alguns informes especials, artistes i producció d'esdeveniments, serveis professionals d'acompanyament psicosocial, serveis de traducció, maquetació i despeses de manteniment web. El total de contractacions externes ha estat de 36.824,96 €, un 10 % respecte el total d'Irídia.

Respecte els serveis externs cal diferenciar les **despeses relatives al procediments judicials** que s'assumeixen com a entitat. Irídia cobreix les despeses de procuradoria, notaria, peritatges i altres vinculades als casos que porta. En total el 2020 han estat 1.165,99 €.

La **comunicació** és un pilar essencial en l'entitat, per això el pressupost està destinat majoritàriament a la dedicació del personal propi de l'entitat, però l'acompanyen també despeses de maquetació, impressions, publicitat i lloguers de sales per actes i rodes de premsa. El total aquest any ha estat de 15.449,93 €.

Les despeses **indirectes** són el lloguer, la gestoria fiscal i laboral, els subministraments, l'emmagatzematge digital i el software, essent el total de 18.042,93 €.

El 2020 l'entitat ha estrenat la nova seu a La Comunal, un espai cultural cooperatiu compartit amb 7 organitzacions més de l'economia social i solidària. Com a entitat sòcia de La Comunal Irídia ha aportat capital social i aportacions voluntàries per tal de fer possible el projecte. En total les **aportacions** han estat de 3.864,17 €, incloses les aportacions a La Comunal, així com les quotes de subscripció a federacions i altres entitats de les quals Irídia és sòcia, com La Directa, Migreurop, LaFede.cat, Coop57 i l'Ateneu de Memòria Popular.

Els **viatges, desplaçaments, allotjament i dietes** són despeses relatives als diversos projectes de l'entitat. S'inclouen també compensacions de dietes del personal voluntari i els viatges per tasques d'incidència. En total han suposat 3.716,13 € en viatges i 2.243,63 € en allotjament i dietes.

Partida	Import
Recursos humans	265.775,74 €
Contractacions externes	36.824,96 €
Lloguer, gestoria i subministraments	18.042,93 €
Viatges i desplaçaments	3.716,13 €
Comunicació	15.449,93 €
Allotjament i dietes	2.243,63 €
Comissions (Goteo i bancàries)	2.832,34 €
Despeses judicials de casos	1.165,99 €
Assegurances	1.432,77 €
Equipament d'oficina	2.968,43 €
Aportacions	3.864,17 €
Auditories internes i de projectes	1.768,89 €
Tràmits, impostos i altres	711,95 €
Total	356.797,88 €

Finalment, cal enfatitzar que la tasca que Irídia du a terme no es podria fer sense l'aportació d'hores del voluntariat a l'entitat. Durant el 2020 les hores voluntàries dedicades als projectes han estat un total de **2.300 hores de pràctiques i 700 hores de voluntariat**.

Irídia agraeix a les següents entitats, empreses i particulars que han aportat hores professionals com a voluntàries per contribuir en el projecte:

MMMU Arquitectes
Lluís Gené Torrandell
Gemma Sastre
Martí Cruz Cisquella
Sònia Calvó Carrió
Aguiló Gràfic SL
Victor Serri
Jordi Borràs
Xavi Hurtado
Martí Urgell
Carles Palacio
Brais G. Rouco

Resultat

El resultat del 2020 ha estat positiu, amb 9.738,32 € (números provisionals, abans d'impostos). Els resultats positius es reverteixen en la pròpia activitat de l'entitat, com a fons de reserva.

Per a més informació sobre cada projecte en particular es pot consultar l'apartat de Finançament de cada projecte descrit en aquesta memòria.

Írídia segueix creixent a nivell d'equip, recursos econòmics, qualitat, rigor, reconeixement social i diversitat de temàtiques, evolucionant cap una estructura sòlida i estable. El creixement econòmic al llarg d'aquests anys es pot veure a la gràfica següent que mostra els resultats d'ingressos i despeses anuals des de la fundació de l'associació. Cal dir que la crisi generada per la COVID-19 no ha afectat de forma negativa amb una disminució del pressupost substancial, però sí ha frenat el creixement exponencial de l'entitat a nivell econòmic.

